

*Załącznik nr 1
Do Uchwały Zarządu
Banku Spółdzielczego
w Jarocinie nr 326/2019
z dnia 11.04.2019 r.*

*Załącznik nr 1
do Uchwały nr 12/2019
Rady Nadzorczej
Banku Spółdzielczego w Jarocinie
z dnia 23.04.2019 r.*

INFORMACJE

Z ZAKRESU PROFILU RYZYKA I POZIOMU KAPITAŁU

BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W JAROCINIE

WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31.12.2018 ROKU

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie	4
II.	Struktura organizacyjna	5
1.	Informacje ogólne o Banku.....	5
2.	Informacja dotycząca organów Banku.....	5
3.	Organizacja zarządzania ryzykiem	7
III.	Cele i strategie zarządzania poszczególnymi ryzykami	9
1.	Zarządzanie ryzykami.....	9
2.	Główne rodzaje ryzyka	9
2.1.	Ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji zaangażowań, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko rezydualne	10
2.2.	Ryzyko stopy procentowej	15
2.3.	Ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności.....	17
2.4.	Ryzyko płynności.....	21
2.5.	Ryzyko walutowe.....	27
2.6.	Ryzyko geograficzne.....	29
IV.	Fundusze własne	29
V.	Wymogi kapitałowe	32
1.	Informacje ogólne	32
2.	Wymogi kapitałowe (regulacyjne) Filaru I.....	32
2.1.	Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka kredytowego.....	32
2.2.	Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka operacyjnego	33
2.3.	Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka rynkowego	34
2.4.	Regulacyjny wymóg kapitałowy – Filary I	34
3.	Dodatkowe wymogi kapitałowe.....	35
4.	Całkowity wymóg kapitałowy.	36
VI.	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta	36
VII.	Bufory kapitałowe.....	36
VIII.	Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego.....	36
IX.	Ryzyko kredytowe – dodatkowe informacje.....	37
1.	Definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości	37
2.	Opis przyjętej strategii w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego rodzaju ryzyka kredytowego.....	37
3.	Całkowita kwota ekspozycji, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na kategorie ekspozycji	38
4.	Struktura zaangażowania	38
5.	Stosowane techniki ograniczania ryzyka kredytowego.....	42
6.	Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe	42
X.	Korzystanie z ECAI	43
XI.	Ekspozycje na ryzyko rynkowe	43
XII.	Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym	43
XIII.	Ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym	45

XIV.	Ryzyko operacyjne.....	46
XV.	Informacja dotycząca zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku	48
XVI.	Sekurytyzacja aktywów	49
XVII.	Dźwignia finansowa	49
XVIII.	Aktywa obciążone/nieobciążone.....	49
XIX	Kontrola wewnętrzna	52

Załączniki:

1. Zestawienie wskaźników i dane liczbowe dotyczące ryzyka
2. Struktura organizacyjna Banku Spółdzielczego w Jarocinie
3. System informacji zarządczej
4. Oświadczenie Zarządu

I. Wprowadzenie

Informacje z zakresu ryzyka i poziomu kapitału w Banku Spółdzielczym w Jarocinie zostały opracowane celem spełnienia wymogów wynikających z:

1. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
2. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi;
3. Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) Nr 1423/2013 z 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 575/2013;
4. Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2015/155 z dnia 28.05.2015 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących ujawniania informacji na temat przestrzegania przez instytucje wymogu w zakresie bufora antycyklicznego, zgodnie z art. 440 CRR;
5. Uchwały Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym, dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu;
6. Wytycznych EUNB w zakresie ujawniania informacji o aktywach obciążonych i wolnych od obciążeń z 26 czerwca 2014 roku EBA/GL/2014/03;
7. Ustawy Prawo bankowe z dnia 29.08.1997 r. (z późniejszymi zmianami);
8. Polityki informacyjnej w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału w Banku Spółdzielczym w Jarocinie.

Informacje objęte wymogami w/w regulacji prezentowane są za okres od 01.01.2018 r do 31.12.2018 r. Informacje ilościowe wyrażone są w pełnych złotych (o ile nie wskazano inaczej), a ewentualne różnice w sumach i udziałach mogą wynikać z zaokrągleń.

Według stanu na dzień 31.12.2018 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją i nie sporządza skonsolidowanego sprawozdania.

Bank jest zrzeszony w Spółdzielczej Grupie Bankowej oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Z uczestnictwa w systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacji zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemów limitów ustalanych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

II. Struktura organizacyjna

1. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Jarocinie (dalej „Bank”) prowadzi swą działalność od roku 1868. Wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000024441. Bankowi nadano numer statystyczny REGON 000505102 oraz numer identyfikacji podatkowej (NIP) 617 000 20 53.

Tabela nr 1

Wykaz placówek Banku

Lp.	Placówki Banku Spółdzielczego w Jarocinie	Lokalizacja
1.	Centrala Banku	63-200 Jarocin, Al. Niepodległości 5
2.	Oddział w Koźminie Wlkp.	63-720 Koźmin Wlkp., ul. Borecka 22
3.	Oddział w Kotlinie	63-220 Kotlin, ul. Powstańców 1
4.	Oddział w Jaraczewie	63-233 Jaraczewo, ul. Rynek 3
5.	Oddział w Ostrowie Wlkp.	63-400 Ostrów Wlkp. ul. Raszkowska 60/62
6.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, Os. Konstytucji 3 Maja 12a
7.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, ul. Warciana 9
8.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, ul. Maratońska 1
9.	Filia w Jarocinie	63-200 Jarocin, ul. Wojska Polskiego 55
10.	Filia w Koźminie Wlkp.	63-720 Koźmin Wlkp., ul. Stary Rynek 16
11.	Filia w Witaszycach	63-230 Witaszyce, Al. Wolności 37
12.	Filia w Żerkowie	63-210 Żerków ul. Mickiewicza 22.
13.	Punkt kasowy w Golinie	63-200 Jarocin, Golina ul. Wolności 51

Bank Spółdzielczy w Jarocinie funkcjonuje wyłącznie w oparciu o polski kapitał. Statutowym terenem działania Banku jest obszar województwa Wielkopolskiego. W praktyce Bank działa na terenie gminy Jarocin, Koźmin Wlkp., Kotlin, Jaraczewo oraz Ostrów Wlkp.

Siedziba Banku Spółdzielczego w Jarocinie mieści się w Jarocinie, Al. Niepodległości 5.

W 2018 roku Bank prowadził działalność handlową poprzez sieć placówek. Wykaz placówek wraz z lokalizacją przedstawiono w Tabeli nr 1.

Działalność operacyjna prowadzona była także za pośrednictwem bankowości elektronicznej oraz poprzez bankomaty należące do Banku oraz sieć bankomatów należących do innych banków. Swą działalność Bank prowadzi na rzecz osób fizycznych, rolników, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną, prowadząc operacje w złotych, jak i w walutach wymienialnych (EUR,USD, GBP).

2. Informacja dotycząca organów Banku

1) Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością Banku. Członkowie Rady Nadzorczej są powoływani przez Zebranie Przedstawicieli zgodnie z zapisami Statutu Banku

Spółdzielczego w Jarocinie.

Indywidualną ocenę kwalifikacji dokonuje w każdym wypadku organ wybierający członka Rady. Kolegialną ocenę kwalifikacji dokonuje Zebranie przedstawicieli. Ocenę kwalifikacji dokonuje się w następujących przypadkach:

- 1) Indywidualnej oceny uprzedniej – przed powołaniem kandydata na członka Rady,
- 2) Indywidualnej oceny następczej – co najmniej raz w roku, a także w przypadku istotnej zmian okoliczności, mającej wpływ na ocenę kwalifikacji,
- 3) Kolegialnej oceny kwalifikacji – co najmniej raz w roku wraz z przyjęciem sprawozdania Rady Nadzorczej, a także w przypadku istotnej zmiany okoliczności, mającej wpływ na ocenę kwalifikacji.

Indywidualna ocena kwalifikacji obejmuje ustalenie, czy członek Rady lub kandydat na członka Rady posiada kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji nadzorczych, w tym w szczególności odpowiednie doświadczenie, wykształcenie i umiejętności, czy zaistniały okoliczności mogące mieć wpływ na reputację Banku oraz czy spełnia wymogi niezależności. Kolegialna ocena kwalifikacji Rady Nadzorczej Banku obejmuje ocenę ostrożnego i stabilnego nadzoru nad zarządzaniem Bankiem, ocenę reputacji Banku jako pochodnej działania Rady oraz ocenę współpracy Członków Rady.

Rada Nadzorcza Banku w okresie od 01.01.2018 roku do 24.04.2018 roku działała w następującym składzie:

- Roman Molski - Przewodniczący,
- Jacek Krawczyk - Z-ca Przewodniczącego,
- Krystyna Leśniewska - Sekretarz,

oraz Członkowie

- Roman Dworzyński
- Ignacy Mazurek
- Janusz Mikler
- Marcin Półrolniczak
- Paweł Pyzik
- Czesław Skibiński
- Konrad Tomczak

natomiast w od 24.04.2018 r. do 31.12.2018 r. Rada Nadzorcza działała w składzie:

- Roman Molski - Przewodniczący,
- Jacek Krawczyk - Z-ca Przewodniczącego,
- Krystyna Leśniewska - Sekretarz,

oraz członkowie

- Roman Dworzyński
- Marian Idziaszek
- Ignacy Mazurek
- Janusz Mikler
- Wiesław Kościelny
- Marcin Półrolniczak
- Paweł Pyzik
- Konrad Tomczak

2) Zarząd Banku

Organem zarządzającym Bankiem jest Zarząd Banku. Zarząd Banku jest powoływany przez Radę Nadzorczą zgodnie z Statutem Banku Spółdzielczego w Jarocinie oraz Regulaminem działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jarocinie. Rada Nadzorcza dokonuje oceny odpowiedniości kandydata/członka Zarządu na etapie powołania jak i w trakcie pełnienia funkcji biorąc pod uwagę kryterium reputacji oraz kompetencji. W ramach kryterium reputacji ocenia się, czy istnieją dowody lub powody wątpliwości co do nieposzlakowanej opinii członka Zarządu. Kryterium kompetencji obejmuje ocenę kwalifikacji (wiedzę i umiejętności), doświadczenie zawodowe oraz ocenę postawy wobec pełnionej funkcji.

Oceny reputacji oraz kwalifikacji osób powoływanych na stanowiska członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w oparciu o oświadczenia i dokumenty dostarczone przez kandydata.

Zarząd Banku działa w 4 osobowym składzie:

- Jan Grzesiek – Prezes Zarządu,
- Teresa Kuszyńska – Wiceprezes Zarządu,
- Violetta Pietrowska – Wiceprezes Zarządu,
- Waldemar Ratajczak – Wiceprezes Zarządu

W trakcie 2018 roku skład osobowy Zarządu nie uległ zmianie.

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe.

3. Organizacja zarządzania ryzykiem

Bank posiada uregulowania dotyczące strategii i procesów zarządzania ryzykiem, struktury organizacyjnej w zakresie zarządzania ryzykiem, zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka, strategii w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka, a także strategii i procesów monitorowania ryzyka.

Podstawowe zadania w zakresie zarządzania ryzykiem zostały określone w Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Jarocinie przyjętej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna ze Strategią działania Banku i podlega corocznemu przeglądowi zarządczemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku wystąpienia znacznych zmian wewnętrznych lub w otoczeniu Banku.

Strategia zarządzania ryzykiem określa podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem, uwzględnia rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (działalność operacyjna) od funkcji oceny i kontroli ryzyka.

Podział zadań w systemie zarządzania ryzykiem:

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w Banku, w tym ryzykiem braku zgodności, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem, zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji, monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań i obowiązków.

Zatwierdza: Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania

Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku, procedury dotyczące poszczególnych procesów zarządzania ryzykiem i szacowania kapitału wewnętrznego, strukturę organizacyjną Banku, zasady raportowania do Rady Nadzorczej, zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń, plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych, zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka, założenia polityki Banku w zakresie ryzyka braku zgodności, plan finansowy Banku.

Zarząd Banku odpowiada za zorganizowanie i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyka braku zgodności, nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie, nadzoruje proces szacowania kapitału wewnętrznego. Wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka, która zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank. Odpowiada za zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa oraz przejrzystość działań Banku, w szczególności za politykę informacyjną w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku. Zapewnienia, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku, posiada procedury w tym zakresie i limity wewnętrzne a ich wysokość jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku. Odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń. Przekazuje Radzie Nadzorczej okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku. Członkiem Zarządu nadzorującym zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku jest Prezes Banku Spółdzielczego w Jarocinie.

Komitet Kredytowy uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”.

Zespół Ryzyk i Analiz monitoruje realizację wyznaczonych celów i zadań strategicznych, procesów tworzenia zysku oraz przedstawia i monitoruje pozycję Banku w zakresie bezpieczeństwa finansowego i operacyjnego. Podstawowe zadania Zespołu to gromadzenie, przetwarzanie, pomiar i raportowanie odpowiednim organom Banku, informacji dotyczących podejmowanego przez Bank ryzyka oraz opracowywanie regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykami oraz szacowania wewnętrznych wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Pozostali pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w niniejszej strategii oraz zgodnie z regulaminem organizacyjnym Banku.

Załącznik nr 2 do Informacji przedstawia graficzną prezentację struktury organizacyjnej Banku.

Przepływ informacji zarządczej kierowanej do Zarządu i Rady Nadzorczej jest sformalizowany w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Jarocinie. Instrukcja określa częstotliwość, zakres, komórki odpowiedzialne za sporządzenie raportów, odbiorców oraz terminy sporządzenia raportów - Załącznik nr 3 do informacji. Systemem informacji zarządczej są objęte ryzyka uznane w Banku jako istotne. Częstotliwość oraz zakres informacji jest dostosowany do skali narażenia na ryzyko.

III. Cele i strategie zarządzania poszczególnymi ryzykami

.....

1. Zarządzanie ryzykami

Głównym dokumentem regulującym proces zarządzania ryzykiem jest Strategia zarządzania ryzykiem. Strategia ta służy realizacji długoterminowej Strategii działania Banku na lata 2016 – 2020. Celem strategicznym zarządzania ryzykiem jest prowadzenie bezpiecznej działalności bankowej, identyfikacja wszystkich istotnych czynników ryzyka oraz utrzymanie ich na akceptowanym przez Bank poziomie, adekwatnym do wysokości posiadanych kapitałów własnych. Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Jarocinie określa apetyt na ryzyko Banku, czyli maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jaki Bank może ponieść, określony przy pomocy wskaźników ilościowych i jakościowych oraz limitów wewnętrznych. W ramach systemu zarządzania ryzykiem Bank stosuje sformalizowane zasady mające na celu identyfikację, pomiar, szacowanie ryzyka, określanie wielkości podejmowanego ryzyka, zasady zarządzania ryzykiem poprzez limity ograniczające ryzyko, zasady postępowania w przypadku przekroczenia limitów oraz stosuje system sprawozdawczości zarządczej umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka. Bank dokonuje identyfikacji i pomiaru ryzyka w oparciu o metody i modele, dostosowane do profilu, skali i złożoności ryzyka. Częstotliwość pomiaru ryzyka dostosowana jest do wielkości oraz charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku. Metody/modeli, w szczególności ich założenia są poddawane okresowej ocenie uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną. Bank na bieżąco modyfikuje metody zarządzania ryzykiem z uwzględnieniem zmian prawnych oraz występujących zmian na rynku usług i produktów bankowych. Bank posiada strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego przez Bank ryzyka.

2. Główne rodzaje ryzyka

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem. Realizowany jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne procedury, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka. Na podstawie corocznego zarządczego przeglądu za ryzyka istotne Bank uznaje:

- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko operacyjne;
- 3) ryzyko walutowe;
- 4) ryzyko koncentracji;

- 5) ryzyko płynności;
- 6) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 7) ryzyko kapitałowe;
- 8) ryzyko braku zgodności.

Oprócz ryzyk istotnych, Bank wyróżnił również ryzyko wynikające ze zmian otoczenia makroekonomicznego i ryzyko modeli lub metod pomiaru ryzyka, jako element ryzyka operacyjnego.

2.1. Ryzyko kredytowe, ryzyko koncentracji zaangażowań, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ryzyko rezydualne

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka w Banku jest **ryzyko kredytowe** oraz jego pochodne tj. ryzyko koncentracji i rezydualne.

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy wobec Banku. Dotyczy wszystkich aktywów bilansowych, do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko niewywiązania się kontrahenta Banku z obowiązku zwrotu udzielonych kontrahentowi przez Bank należności. Ryzyko to wpływa w sposób najbardziej istotny na działalność Banku, ponieważ niespłacenie udzielonych należności wiąże się z poniesieniem przez Bank ewentualnych dużych strat.

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego obejmują budowę odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości, utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 8%, utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 33%, ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności: weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela;
- 4) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB; Bank zakłada, że maksymalna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć 70% funduszy własnych Banku.

- 5) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym¹;
- 6) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 60% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o udzielone zobowiązania pozabilansowe;
- 7) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

Naczelnym dokumentem stanowiącym ramowe zasady prowadzenia przez Bank polityki kredytowej, ustalającej zasady realizacji strategii sprzedaży oraz marketingu, jest Polityka kredytowa będąca elementem Założeń do Planu ekonomiczno – finansowego Banku Spółdzielczego w Jarocinie. Dokument ten, jak również Strategia zarządzania ryzykiem oraz szczegółowe procedury dotyczące poszczególnych obszarów działalności kredytowej, stanowią kompleksowy system zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje: identyfikację czynników ryzyka kredytowego, ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka kredytowego, monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka, wyliczanie wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank definiuje ryzyko koncentracji jako zagrożenie wynikające z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec pojedynczego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (koncentracja podmiotowa), w ten sam sektor gospodarczy (koncentracja branżowa), w ten sam rodzaj zabezpieczenia lub w tego samego dostawcę zabezpieczenia (koncentracja zabezpieczeń).

Proces zarządzania ryzykiem koncentracji odbywa się na wielu szczeblach struktury organizacyjnej Banku, na działania te składają się: ustalenie i kontrola profilu ryzyka koncentracji oraz kontrola poziomu wykorzystania limitów na ryzyko koncentracji na etapie analizy wniosku.

Celem w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji jest zminimalizowanie poziomu ryzyka poprzez dywersyfikację portfela kredytowego, zapewnienie przestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych limitów koncentracji.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem rezydualnym

Ryzyko rezydualne jest to ryzyko związane ze stosowaniem przez Bank technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania. W Banku ryzyko rezydualne stanowi element ryzyka kredytowego. Ryzykiem tym Bank zarządza na podstawie Polityki kredytowej, Instrukcji prawnych form zabezpieczeń oraz procedur monitorowania zabezpieczeń.

W celu ograniczenia występowania ryzyka rezydualnego w Banku prowadzony jest systematyczny monitoring skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń kredytowych.

¹Aktywa o charakterze bankowym stanowią aktywa, nie wynikające z działalności handlowej (zgodnie z definicją zawartą w art. 92 CRR).

Monitoring skuteczności zabezpieczeń jest prowadzony w cyklach rocznych w celu weryfikacji przyjętych przez Bank limitów na ekspozycje zabezpieczone tym samym rodzajem zabezpieczenia w oparciu o następujące informacje:

- 1) informacje na temat prowadzonych egzekucji komorniczych z przyjętych zabezpieczeń,
- 2) ocena jakości zabezpieczeń, w tym zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerw celowych,
- 3) ocena skuteczności przyjętych zabezpieczeń w oparciu o informacje rynkowe.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKHZ)

Ekspozycja zabezpieczona hipotecznie jest to ekspozycja kredytowa związana z finansowaniem nieruchomości, w przypadku której zostało ustanowione zabezpieczenie w postaci hipoteki, lub hipoteka stanowi zabezpieczenie docelowe.

W przypadku ekspozycji kredytowych nie związanych z finansowaniem nieruchomości, za ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie uznaje się ekspozycje kredytowe, w przypadku których pierwotny okres zapadalności jest dłuższy niż trzy lata, oraz hipoteka jest lub będzie zabezpieczeniem dominującym.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem EKHZ jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w tym obszarze.

Zarządzanie ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie obejmuje następujące elementy:

- 1) ustalenie i przestrzeganie limitów ograniczających ryzyko;
- 2) wymogi dokumentowe w zakresie badania zdolności kredytowej;
- 3) korzystanie z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych;
- 4) system uprawnień do akceptacji ryzyka;
- 5) ograniczanie strat poprzez zabezpieczenie ekspozycji;
- 6) odpowiednie administrowanie ekspozycjami;
- 7) procesy monitorowania i dochodzenia roszczeń;
- 8) przeprowadzanie testów warunków skrajnych;
- 9) zastosowanie narzędzi wspierających ocenę zdolności kredytowej oraz zarządzanie ryzykiem portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
- 10) wyznaczenie i monitorowanie wskaźnika LTV;
- 11) ocena wpływu spadku cen nieruchomości na poziom ryzyka Banku;
- 12) prezentowanie wyników analiz Kierownictwu Banku.

Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz weryfikuje wartość rynkową nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem ekspozycji DEK

Detaliczna ekspozycja kredytowa (DEK) jest to ekspozycja kredytowa wobec osoby fizycznej, udzielona na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego, z wyłączeniem ekspozycji zabezpieczonej hipotecznie, ekspozycji zabezpieczonej kaucją złożoną przez klienta w Banku, ekspozycji kredytowej powstałej

w wyniku udzielenia kredytu na zakup papierów wartościowych oraz ekspozycji, w przypadku której źródłem spłaty są przychody z tytułu zbycia papierów wartościowych.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej działalności Banku w tym obszarze w długoterminowej perspektywie, z uwzględnieniem wrażliwość ekspozycji na zmiany warunków otoczenia oraz oddziaływanie na poziom ryzyka, poprzez właściwy dobór transakcji i klientów.

Ryzyko związane z portfelem detalicznych ekspozycji kredytowych wynika w Banku przede wszystkim z następujących czynników:

- 1) niezidentyfikowane zjawisko „przekredytowania”, które może wystąpić u niektórych klientów Banku, zwłaszcza tych, którzy korzystają z usług firm para bankowych;
- 2) trudności w zakresie właściwego ustalenia minimalnej wysokości kosztów utrzymania;
- 3) trudności z właściwym oszacowaniem wartości przyjmowanych zabezpieczeń, zwłaszcza nierzeczowych;
- 4) trudności w dochodzeniu roszczeń wynikających z detalicznych ekspozycji kredytowych znajdujących się na etapie egzekucji przymusowej;
- 5) brakiem stabilności na lokalnym rynku pracy.

Zarządzanie ryzykiem ekspozycji DEK opiera się na następujących zasadach: Bank nie udziela walutowych oraz detalicznych ekspozycji kredytowych o „balonowym” harmonogramie spłaty, ustanawia limity wewnętrzne, monitoruje poziomu wykorzystania ustanowionych limitów, dokonuje identyfikacji, pomiaru, kontroli oraz na bieżąco monitoruje ryzyko związane z pojedynczą transakcją oraz portfelem DEK.

W ramach detalicznych ekspozycji kredytowych Bank wyróżnia następujące produkty: kredyty gotówkowe, kredyty na zakup pojazdów, limit w ROR (kredyty odnawialne), karty kredytowe.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym, ryzykiem koncentracji zaangażowań, ryzykiem rezydualnym, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych w Banku uczestniczą:

- 1) **Rada Nadzorcza** w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku, zatwierdza cele strategiczne, w tym apetyt na ryzyko, zawarte w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, udziela zgody na udzielenie kredytu, gwarancji bankowej lub poręczenia członkowi Zarządu albo Członkowi Rady Nadzorczej Banku, o której mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe;
- 2) **Zarząd** odpowiada za skuteczność zarządzania ryzykiem kredytowym, akceptuje ustalenia/wyniki procesu monitoringu ekspozycji kredytowych, zgodnie z zapisami procedury dotyczącej klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych na ryzyko związane z działalnością banków, zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem kredytowym oraz podejmuje decyzje kredytowe;
- 3) **Prezes Zarządu** odpowiada za nadzór nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka kredytowego;
- 4) **Wiceprezes Pionu Sprzedaży** odpowiada za nadzór nad działalnością handlową (sprzedażą kredytów);

- 5) **Wiceprezes Pionu Obsługi Sprzedaży** odpowiada za nadzór nad analizami kredytowymi;
- 6) **Komitet Kredytowy** opiniuje ryzyko transakcji kredytowych;
- 7) **Zespół Ryzyk i Analiz** odpowiada za pomiar ryzyka kredytowego, okresową weryfikację procedur oraz przyjętych limitów, zapewnienia zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 8) **Kierownicy Oddziałów** odpowiedzialni są za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych w poszczególnych jednostkach organizacyjnych Banku oraz za przygotowanie analizy portfela kredytowego na podstawie zgromadzonej sprawozdawczości;
- 9) **Stanowiska analiz kredytowych** wykonują zadania związane z analizą wniosków kredytowych, w tym oceną zdolności kredytowej i oceną adekwatności proponowanego zabezpieczenia;
- 10) **Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej** przeprowadza kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym;
- 11) **Zespół Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji** organizuje i wykonuje czynności związane z restrukturyzacją i windykacją oraz odpowiada za proces monitoringu, klasyfikacje ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw;
- 12) **Wszyscy pracownicy Banku** zobowiązani są do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego

Identyfikacja i pomiar ryzyka kredytowego w Banku odbywa się na etapie zarządzania ryzykiem pojedynczej transakcji jak i w odniesieniu do całego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmuje procedury składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej oraz mechanizmy kontroli wewnętrznej. System zarządzania ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji obejmuje: badanie wiarygodności i zdolności kredytowej, wdrożenie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych między innymi poprzez ustalenie maksymalnego poziomu wskaźnika DTI, monitorowanie sytuacji ekonomiczno-finansowej oraz zabezpieczeń, przeprowadzanie klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych, windykację i restrukturyzację oraz nadzór nad kredytami zagrożonymi, kontrolę działalności kredytowej.

Ryzyko łącznego portfela kredytowego

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na analizie: jakości portfela kredytowego, koncentracji zaangażowań i dywersyfikacji (branżowej, rodzaju kredytu, rodzaju zabezpieczenia, produktowej) portfela kredytowego, wykorzystania przyjętych limitów wewnętrznych, struktury portfela kredytowego, monitorowania ekspozycji zagrożonych, odstępstw od ogólnych warunków kredytowania, rynku nieruchomości.

System identyfikacji, pomiaru i raportowania ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych (DEK) oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (EKZH) jest częścią systemu zarządzania ryzykiem kredytowym. Procesy te są zgodne z wymaganiami Rekomendacji T i S.

Raportowanie ryzyka kredytowego odbywa się w ramach systemu informacji zarządczej (Załącznik nr 3 do Informacji), zasadniczo w cyklach miesięcznych lub kwartalnych do Zarządu Banku i cyklach kwartalnych i półrocznych do Rady Nadzorczej. Pewne typy raportów dokonywane są z roczną częstotliwością (wyniki testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego, analiza wyniku finansowego z tytułu obrotu instrumentami finansowymi, analiza wpływu inwestycji na wskaźniki ryzyka i przestrzeganie limitów, analiza sytuacji podmiotu emitującego dane instrumenty finansowe).

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka

Bank podejmuje wszelkie działania niezbędne dla ograniczania ryzyka kredytowego poprzez wprowadzanie: procedur wewnętrznych regulujących proces zarządzania ryzykiem kredytowym, odpowiedniej struktury organizacyjnej, systemu limitów wewnętrznych, metodyki oceny zdolności kredytowej, procedury monitorowania jakości kredytów i zabezpieczeń oraz poprzez udzielanie kompetencji do przyznawania kredytów.

Systematyczne raportowanie o wykorzystaniu limitów wewnętrznych stanowi system ostrzegania przed zmianami profilu ryzyka Banku i docelowo służy zapewnieniu właściwego poziomu ryzyka kredytowego.

Ocena skuteczności metod zarządzania ryzykiem przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym podlega badaniu i ocenie w ramach kontroli wewnętrznej oraz w ramach systemu zarządzania ryzykiem braku zgodności.

2.2. Ryzyko stopy procentowej

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz na kształtowanie się poziomu funduszy własnych Banku, wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian niezależnych od Banku rynkowych stóp procentowych. Ryzyko to w Banku związane jest z:

- 1) ryzykiem przeszacowania – ryzyko wynika z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 2) ryzykiem bazowym – ryzyko wynikające z niedoskonałego powiązania (korelacji) stawek bazowych (rynkowych i bazowych NBP), w oparciu o które wyznaczone jest oprocentowanie produktów, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach;
- 3) ryzykiem opcji – ryzyko wynikające z posiadanego przez klientów Banku prawa do wcześniejszej spłaty kredytu lub wcześniejszej wypłaty depozytu oraz z wyraźnych lub ukrytych opcji na limit górny lub limit dolny poziomu oprocentowania;

- 4) ryzykiem krzywej dochodowości – wynika ze zmiany relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów, a dotyczącymi tego samego rynku lub indeksu.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów. Bank kształtuje strukturę aktywów i pasywów poprzez politykę cenową i działania marketingowe w taki sposób, by uzyskać odpowiednią do skali działalności stabilną bazę depozytową, dochodowy portfel kredytowy oraz wypracować optymalne marże.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej uczestniczą:

Rada Nadzorcza – która w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Banku, zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej oraz ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;

Zarząd zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem stopy procentowej, zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem stopy procentowej, odpowiada za utrzymanie ryzyka stopy procentowej na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą oraz ustala wysokość stóp procentowych Banku;

Zespół Ryzyk i Analiz wykonuje zadania związane z pomiarem i monitoringiem ryzyka stopy procentowej, weryfikuje metody pomiaru i ustalone limity, przeprowadza testy warunków skrajnych oraz ocenia nowe produkty bankowe w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko stopy procentowej;

Zespół Finansowo - Księgowy wykonuje zadania związane z kształtowaniem poziomu pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w ramach zagospodarowania nadwyżek środków Banku.

Rozwiązania organizacyjne funkcjonujące w Banku zapewniają niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w Banku ma charakter skonsolidowany, obejmuje wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku. Przy analizie uwzględniane są wszystkie istotne dla Banku rodzaje ryzyka stopy procentowej, w ścisłym powiązaniu z innymi rodzajami ryzyka.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka stopy procentowej zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury bilansu Banku z punktu narażenia na ryzyko stopy procentowej;
- 2) stopnia niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na ryzyko stopy procentowej w podziale na poszczególne stopy referencyjne;
- 3) poziomu ryzyka przeszacowania;
- 4) poziomu ryzyka bazowego;
- 5) poziomu ryzyka krzywej dochodowości;

- 6) poziomu ryzyka opcji klienta;
- 7) analizy wskaźników;
- 8) powiązań z innymi rodzajami ryzyka;
- 9) wyników testów warunków skrajnych;
- 10) stopnia realizacji i przestrzegania limitów.

Wyniki pomiaru i monitorowania ryzyka stopy procentowej, analiza ryzyka stopy procentowej łącznie ze zobowiązaniami pozabilansowymi oraz weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych oraz planów awaryjnych i przyjętych limitów prezentowane są Radzie Nadzorczej oraz Zarządowi Banku w terminach wskazanych w Systemie informacji zarządczej – Załącznik nr 3 do Informacji.

Polityka stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

Bank ogranicza i zabezpiecza się przed ryzykiem stopy procentowej podejmując działania zdefiniowane w procedurach wewnętrznych.

W ramach ograniczania ryzyka bazowego Bank dokonuje badania wpływu zmian poszczególnych stóp referencyjnych na wynik odsetkowy. Wynik analizy może być podstawą do uruchomienia procedury zmian w strukturze udziału poszczególnych pozycji aktywów i pasywów (według rodzajów stóp referencyjnych) w bilansie Banku.

W celu zabezpieczenia się przed ryzykiem opcji klienta Bank może wprowadzić opłaty za przedterminową spłatę kredytów, zmniejszyć lub nie wypłacać odsetek od wcześniej zrywanych depozytów, wprowadzić zmiany oprocentowania produktów, w zakresie których zaobserwowano nasilenie zjawiska wykorzystywania opcji klienta, wprowadzić zmienione warunki dla nowo wprowadzanych produktów.

W przypadku znacznego wpływu ryzyka przeszacowania na wynik finansowy Banku i jednocześnie:

- 1) planowanego spadku rynkowych stóp procentowych Bank kształtuje rozmiar i znak niedopasowania w kierunku wielkości ujemnej skracając terminy pozyskiwanych środków oprocentowanych stałą stopą, wydłużając terminy inwestycji, zakupuje papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu, rozbudowując portfel długoterminowych kredytów o stałym oprocentowaniu, dokonuje weryfikacji polityki kalkulacji cen kredytów, poprzez zwiększanie udziału marży stałej w stosunku do stóp bazowych przy ustalaniu stóp nominalnych;
- 2) zwyżkujących rynkowych stóp procentowych Bank kształtuje rozmiar i znak niedopasowania w kierunku wielkości dodatniej wydłużając terminy pozyskiwanych środków (o stałym oprocentowaniu), skracając terminy papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu, ograniczając portfel kredytów o stałym oprocentowaniu.

Monitorowanie i raportowanie limitów wewnętrznych odbywa się w cyklach miesięcznych. Aktualizacja limitów i weryfikacja procedur przeprowadzana jest, co najmniej, w cyklach rocznych.

2.3. Ryzyko operacyjne i ryzyko braku zgodności.

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności

W Banku ryzyko operacyjne definiowane jest jako możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko prawne, nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest ograniczanie ryzyka występowania strat operacyjnych oraz dążenie do ich minimalizowania, zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne, automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich, wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Ryzyko braku zgodności jest skutkiem nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych w procesach funkcjonujących w Banku. Z uwagi na fakt, że Bank funkcjonuje na terenie jednego kraju, na określonym przez Statut obszarze oraz korzysta głównie z regulacji wzorcowych Banku Zrzeszającego, pomiar skutków tego ryzyka przeprowadza się razem z ryzykiem operacyjnym.

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka braku zgodności jest wzmacnianie pozycji Banku jako instytucji godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez zapewnienie przestrzegania przepisów prawa, zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi, dbałość o wizerunek wewnętrzny, o pozytywny odbiór przez klientów, przejrzystość działań, stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem.

Cele strategiczne są realizowane poprzez:

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji Zespołu ds. zgodności.

Rozwiązania organizacyjne

Ryzyko operacyjne

Podział zadań w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym został określony w regulacjach wewnętrznych Banku. Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku sprawuje Rada Nadzorcza i Prezes Zarządu. W procesie bezpośredniego zarządzania ryzykiem operacyjnym uczestniczą:

- 1) Zarząd Banku;
- 2) Zespół Ryzyk i Analiz;
- 3) Kierownicy jednostek organizacyjnych/zespołów.

Do podstawowych zadań poszczególnych podmiotów systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym należy:

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad kontrolą systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ocenia jej adekwatność i skuteczność, zatwierdza docelowy profil ryzyka operacyjnego oraz tolerancję/apetyt na ryzyko, zawarte w Strategii zarządzania ryzykiem oraz dokonuje okresowej oceny realizacji Strategii;

Zarząd Banku odpowiada za opracowanie i wdrożenie Strategii zarządzania ryzykiem, w tym za zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz, jeśli to konieczne – wprowadzanie niezbędnych korekt w celu usprawnienia tego systemu. Zasady i procedury zarządzania ryzykiem operacyjnym powinny obejmować pełny zakres działalności Banku. Zarząd Banku dokonuje oceny poprawności funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym nie rzadziej niż raz w roku.;

Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem operacyjnym;

Zespół Ryzyk i Analiz pełni funkcje analityczne, doradcze i wspomagające w stosunku do Zarządu. Odpowiada za opracowanie i wdrożenie wewnętrznych metod oceny ryzyka operacyjnego, za gromadzenie i przechowywanie danych z zakresu ryzyka operacyjnego, weryfikację poprawności i kompletności zgłaszanych nieprawidłowości i samoocen oraz całościowe raportowanie informacji o ryzyku operacyjnym;

Właściciel ryzyka odpowiada za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w podległym sobie obszarze, w zakresie wszystkich wykonywanych przez zespół/jednostkę organizacyjną lub stanowiska czynności. Rolę Właściciela ryzyka w Banku pełnią zawsze Kierownicy zespołów/jednostek organizacyjnych;

Właściciel procesów sprawuje nadzór nad dokonywaniem okresowych przeglądów procesów w zakresie zgodności przebiegu procesu z regulacjami wewnętrznymi, które go opisują, proponuje modyfikację regulacji wewnętrznych opisujących proces, współuczestniczy w sporządzeniu planu awaryjnego/ planu ciągłości działania w przypadku realizowania procesu krytycznego;

Pozostali pracownicy Banku mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym obowiązujących w Banku oraz uczestniczenia w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń wywołujących ryzyko, a także mają obowiązek raportowania ww. zdarzeń;

Audyt wewnętrzny ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, obowiązujących w Banku. Audyt wewnętrzny nie pełni bezpośrednio funkcji zarządzania ryzykiem, natomiast dostarcza obiektywnej oceny efektywności, adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz jakości przeprowadzanych operacji bankowych.

Ryzyko braku zgodności

W procesie bezpośredniego zarządzania ryzykiem braku zgodności uczestniczą:

Rada Nadzorcza nadzoruje wykonywanie przez Zarząd obowiązków dotyczących zapewnienia zgodności, zatwierdza Zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności i nadzoruje ich przestrzeganie, co najmniej raz w roku ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank oraz informuje Spółdzielnię o wynikach oceny;

Zarząd Banku odpowiada za efektywne zarządzanie, organizację oraz nadzór nad ryzykiem braku zgodności. Odpowiada za opracowanie, przyjęcie, wdrożenie i przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności. Składa sprawozdania Radzie Nadzorczej w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podejmuje środki naprawcze lub dyscyplinujące.

Zespół ds. zgodności odpowiada za zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi, a także normami etycznego postępowania.

Pracownicy Banku zobowiązani są do bezwzględnego przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, informowania Zespołu ds. Zgodności o przypadkach naruszeń compliance, dbałość o dobre imię Banku i godne jego reprezentowanie.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru, raportowania i monitorowania ryzyka

System zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności w Banku tworzą regulacje wewnętrzne (Strategia zarządzania ryzykiem, Polityka bezpieczeństwa, Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym, Polityka kadrowa, Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym, Instrukcja obsługi programu BRO, Instrukcja zarządzania kadrami, Instrukcja zarządzania ryzykiem braku zgodności, Instrukcja zarządzania ryzykiem powierzenia czynności podmiotom zewnętrznym, Polityka ciągłości działania, zasady zarządzania systemami informatycznymi, szczegółowo opisane w regulacjach wewnętrznych Banku tj. w: Polityce bezpieczeństwa teleinformatycznego, Polityce klasyfikacji systemów informatycznych, Zasadach rozwoju systemów informatycznych, Zasadach współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych), struktura organizacyjna oraz system informatyczny wspomagający proces ewidencjonowania, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest wbudowany we wszystkie transakcje i czynności bankowe. W Banku stosowany jest podział zdarzeń operacyjnych zgodny z rekomendacją M KNF.

Nadrzędnym celem zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku jest utrzymanie narażenia na ryzyko operacyjne na akceptowanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą poziomie. W Banku funkcjonuje system limitów wewnętrznych ograniczających ryzyko operacyjne, określony w Strategii zarządzania ryzykiem oraz w Zasadach zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Regulacje określają także działania, jakie należy podjąć w przypadku przekroczenia limitów wewnętrznych.

Dodatkowymi narzędziami oceny ryzyka operacyjnego jest Samoocena, Przegląd procesów Banku oraz Mapa ryzyka operacyjnego sporządzana na podstawie zarejestrowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego. Ponadto Bank przeprowadza analizę nowych produktów, które mogą wpłynąć na poziom ryzyka operacyjnego. Dokonuje oceny ryzyka związanego z powierzeniem czynności podmiotom zewnętrznym. Bank analizuje także sytuację ekonomiczną podmiotów ubezpieczeniowych oraz dokonuje aktualizacji umów ubezpieczeniowych (transfer ryzyka). W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub zagrożeń podejmowane są działania mające na celu eliminację zagrożeń. W Banku przeprowadza się także testy warunków skrajnych.

Wyniki analiz prezentowane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej w terminach wskazanych w Systemie informacji zarządczej – Załącznik nr 3 do Informacji.

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez wprowadzenie właściwych regulacji wewnętrznych, mechanizmów kontroli wewnętrznej, zastosowanie adekwatnych ubezpieczeń

oraz poprzez wdrożenie odpowiednich planów utrzymania ciągłości działania i planów awaryjnych.

Pracownicy Banku zobowiązani są do dokonywania wpisów incydentów do rejestru ryzyka operacyjnego. W celu przeprowadzenia spójności (rekoncyliacji) bazy ryzyka operacyjnego (BRO) z ewidencją księgową oraz z pozostałymi bazami funkcjonującymi w Banku weryfikuje się dane z rejestru BRO z systemem ewidencyjno-księgowym, rejestrem skarg i wniosków, rejestrem awarii zgłaszanych dostawcy systemu informatycznego, rejestrem naruszeń bezpieczeństwa systemów informatycznych, raportami audytów. W przypadku stwierdzenia niespójności Zespół Ryzyk i Analiz uzgadnia je z właścicielem danego rejestru i zobowiązuje go do uzupełnienia rejestru BRO.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego, wyniki Samooceny, wskaźniki KRI, przegląd procesów Banku są podstawą analiz ryzyka operacyjnego. Wyniki analiz ryzyka operacyjnego, przeprowadzanych przez Komórkę monitorującą ryzyko prezentowane są Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej w cyklach określonych w Instrukcji sporządzania informacji zarządczej – Załącznik nr 3 do Informacji.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym podlega badaniu i ocenie w ramach systemu kontroli wewnętrznej.

Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem operacyjnym przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych.

2.4. Ryzyko płynności

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności

Ryzyko płynności to ryzyko utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych w terminie ich wymagalności bez ponoszenia nieakceptowalnych strat.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie płynności Banku, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych.

Cel ten jest realizowany poprzez:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji;
- 3) utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Realizacja strategii zarządzania płynnością następuje poprzez równoczesne zarządzanie aktywami i pasywami oraz pozycjami pozabilansowymi Banku z w sposób skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku oraz dywersyfikację aktywów według kryteriów płynności, bezpieczeństwa i rentowności.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny i nadzoruje wszystkie aspekty polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku, zatwierdza cele strategiczne w zarządzaniu ryzykiem płynności, zawarte w obowiązującej w Banku Strategii zarządzania ryzykiem oraz ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem płynności na podstawie okresowej, syntetycznej informacji na temat poziomu ryzyka, na jakie narażony jest Bank;

Zarząd zapewnia skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem płynności, zatwierdza zasady zarządzania ryzykiem płynności, wyznacza osoby odpowiedzialne za opracowanie, wprowadzenie i aktualizację zasad zarządzania płynnością Banku, odpowiada za utrzymanie ryzyka płynności na poziomie nie przekraczającym poziomu akceptowalnego przez Radę Nadzorczą;

Prezes Zarządu sprawuje nadzór nad zarządzaniem, pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności;

Zespół Ryzyk i Analiz dokonuje okresowej weryfikacji i aktualizacji Zasad zarządzania ryzykiem płynności, metod pomiaru ryzyka płynności i poziomu limitów, zapewnia zgodność ze Strategią działania Banku i Strategią zarządzania ryzykiem, dokonuje pomiaru i monitorowania poziomu ryzyka, w tym płynność średnio i długoterminową, przeprowadza testy warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej, analizuje wskaźniki służące ocenie poziomu ryzyka płynności, monitoruje stopień wykorzystania limitów, wyznacza nadzorcze miary płynności oraz wskaźniki LCR i NSFR, ocenia nowe produkty bankowe w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności, opracowuje scenariusze sytuacji kryzysowych, sporządza raporty dla Zarządu i Rady Nadzorczej, ocenia poziom ryzyka płynności;

Zespół Finansowo - Księgowy wykonuje zadania związane z okresową weryfikacją oraz aktualizacją Zasad zarządzania ryzykiem płynności, optymalnie zarządza środkami Banku oraz odpowiada za zagospodarowanie nadwyżek środków oraz wywiązywanie się Banku z zawartych umów;

Pozostałe komórki lub osoby odpowiadają za kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych, przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych oraz sporządzają wykaz kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania

Bank Zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- 1) płynności dziennej;
- 2) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne;
- 3) płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:
 - a) ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego);
 - b) zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności;
 - c) analizę wskaźników płynnościowych;

- d) ocenę poziomu aktywów płynnych;
- e) testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- 1) stosowanie systemu limitów,
- 2) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzeżenia,
- 3) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- 4) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

Sposób pozyskiwania finansowania działalności

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty sektora niefinansowego (baza depozytowa), których udział w sumie bilansowej na 31-12-2018 r. wyniósł 92,36%. Struktura ta odznaczała się poprawną stabilnością. Depozyty osób prywatnych, uważane za najbardziej stabilne z pośród pozostałych podmiotów, stanowiły 72,65% ogółu depozytów.

Tabela nr 2

Źródła finansowania działalności Banku

Depozyty bieżące	2017	2018
<i>Jednostki budżetowe</i>	8 169 250,38	7 369 164,78
<i>MSP</i>	10 002 405,55	13 488 858,56
<i>Rolnicy</i>	40 111 416,06	41 206 289,96
<i>Przedsiębiorcy indywidualni</i>	22 568 932,33	27 539 181,04
<i>Osoby prywatne</i>	240 736 863,48	266 466 708,23
<i>Institucje Niekomercyjne</i>	8 911 229,40	10 699 665,85
Suma bez budżetu	322 330 846,82	359 400 703,64
Suma z budżetem	330 500 097,20	366 769 868,42

W ciągu roku poziom depozytów sektora niefinansowego wzrósł z 322 331 tys. zł do 359 401 tys. zł (o 11,50%). W 2018r. nastąpił wzrost depozytów sektora niefinansowego o 37 070 tys. zł. Na poziom depozytów bieżących i terminowych sektora niefinansowego duży wpływ ma sezonowość – wyższy stan środków z tytułu działalności rolniczej, obserwowany jest zazwyczaj w I kwartale oraz drugiej połowie IV kwartału (wpływ środków dla rolnictwa z dopłat bezpośrednich). Depozyty terminowe sukcesywnie ulegają wzrostowi. Bank posiada i aktualizuje w okresach rocznych plan pozyskiwania i utrzymania depozytów.

Bank zakłada możliwość pozyskiwania dodatkowym źródłem środków z Banku Zrzeszającego na zasadach i w zakresie możliwości Banku Zrzeszającego. W sytuacji awaryjnej, dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki uzyskane w ramach Minimum Depozytowego lub Funduszu Pomocowego na zasadach określonych w Umowie Systemu Ochrony SGB. Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający. Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia SGB (Spółdzielcza Grupa Bankowa) oraz Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB

Bank Spółdzielczy w Jarocinie jest zrzeszony w Zrzeszeniu SGB oraz jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Podział zadań w systemie zarządzania ryzykiem płynności w Systemie Ochrony przedstawia się następująco:

Bank Spółdzielczy w Jarocinie jest zobowiązany do posiadania wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym lub niewykorzystanej kwoty kredytu w rachunku bieżącym, które zabezpieczą wypływy z rachunku bieżącego na koniec dnia operacyjnego;

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzi rozliczenia pieniężne Banku;
- 2) zabezpiecza Bank przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych;
- 3) zabezpiecza płynność śróddzienną;
- 4) prowadzi rachunki bieżące Banku;
- 5) udziela kredyty zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego;
- 6) gromadzi nadwyżki środków Banku;
- 7) prowadzi rachunek Minimum Depozytowego;
- 8) utrzymuje aktywa płynne stanowiące pokrycie środków Minimum Depozytowego;
- 9) wyznacza i utrzymuje zagregowany wymóg pokrycia płynności (LCR);
- 10) pośredniczy w zakupie przez Bank papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię;
- 11) przeprowadza „zagregowane” testy warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności;
- 12) wspiera Bank w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności.

Spółdzielnia realizuje następujące zadania:

- 1) udziela pomocy płynnościowej, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony;
- 2) wyznacza minimalne zasoby aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego);
- 3) ustala limity ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitoruje poziom płynności Banku na zasadzie indywidualnej i zagregowanej;
- 5) prowadzi wymianę informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami;
- 6) opracowuje procedury wzorcowe dotyczące zarządzania ryzykiem płynności.

Zgodnie z uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności Bank Spółdzielczy w Jarocinie dokonuje kalkulacji nadzorczych miar płynności. W 2018 roku nadzorcze miary płynności, płynność krótkoterminowa jak i długoterminowa kształtowały się na bezpiecznym poziomie. Wartość miar na dzień 31.12.2018 r. przedstawia się zgodnie z Tabela nr 3, 4 i 5.

Tabela nr 3

Wielkość miar płynności, wskaźnika LCR i NSFR

Lp	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	Nadzorcze miary płynności długoterminowej	M3 = 2,90; M4 = 1,63	M3 = 1,00; M4 = 1,00
2	Wskaźnik LCR	36,08%	100%*
3	Wskaźnik NSFR	164,25%	111%*

* limit wewnętrzny

Tabela nr 4

Rozmiar i skład nadwyżki płynności

p	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Nazwa części składowej nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki
1	Norma długoterminowa ponad minimum			
	M3	wartość = 2,90 (przy limicie = 1)	Fundusze własne / aktywa nie płynne	22 925 970 / 7 911 954
	M4	wartość = 1,63 (przy limicie = 1)	(Środki obce stabilne + fundusze własne) / (suma aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności)	(332 880 476 + 22 925 970) / (7 911 954 + 210 251 894)
2	LCR ponad minimum			
	LCR	wartość = 361% (przy limicie = 100%)	zabezpieczenie przed utratą płynności / wypływy płynności netto	24 325 782 / 6 742 619
3	NSFR ponad minimum			
	NSFR	wartość = 164% (przy limicie = 111%)	pozycje zapewniające stabilne finansowanie / pozycje wymagające stabilnego finansowania	361 620 734 / 220 168 938

Tabela nr 5

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności

Lp	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	150 161 524	192 558 841	143 470 974	179 177 741
2	Przedział od 1 do 3 miesięcy	4 245 278	154 406 802	4 245 278	147 716 252
3	Przedział od 3 do 6 miesięcy	4 137 969	158 544 771	4 137 969	151 854 221

W procesie zarządzania ryzykami kluczową rolę odgrywa dobrze funkcjonujący System Informacji Zarządczej. Za jakość i terminowość informacji odpowiedzialni są Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych, z których informacja jest przekazywana odpowiednim komórkom organizacyjnym Banku. Bieżącą analizę poziomu ryzyk bankowych dokonuje

Zespół Ryzyk i Analiz. Opracowane analizy przekazywane są organom nadzorczym i zarządzającym Banku w terminach wskazanych w SIZ – Załącznik nr 3 do Informacji.

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

W Banku przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to: niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach, przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku, konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki, wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów, niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych.

Do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności w Banku należą:

- 1) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony;
- 2) systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych;
- 3) lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej;
- 4) przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego;
- 5) utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym;
- 6) określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności;
- 7) systematyczne przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający. Po stronie aktywnej są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością. Po stronie pasywnej jest to kredyt w rachunku bieżącym, lokaty płynnościowe oraz inne kredyty celowe oferowane przez Bank Zrzeszający. Płynne finansowanie swoich klientów Bank może prowadzić poprzez system współfinansowania konsorcjalnego z Bankiem Zrzeszającym. Celem poprawy płynności, Bank może przeprowadzać z Bankiem Zrzeszającym transakcje sprzedaży wierzytelności.

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności i budżetu.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności

- 1) **Baza depozytowa** – zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym, w bazie depozytowej nie uwzględnia się odsetek;
- 2) **depozyty** – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;

- 3) **Minimum depozytowe Banku** – środki Banku ulokowane w Banku Zrzeszającym na rachunku Minimum Depozytowego;
- 4) **Płynność dzienna** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 5) **płynność bieżąca** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 6) **płynność krótkoterminowa** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 7) **płynność średnioterminowa** – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 8) **płynność długoterminowa** – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 9) **płynność płatnicza** – zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 10) **nadzorcze miary płynności** – wskaźniki płynności i limity określone w uchwale KNF w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności;
- 11) **wskaźnik LCR** /wymóg dotyczący pokrycia płynności – wskaźnik płynności krótkoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR;
- 12) **wskaźnik NSFR** / wymóg dotyczący stabilnego finansowania netto – wskaźnik płynności długoterminowej obliczony w oparciu o przepisy CRR.

2.5. Ryzyko walutowe

Podstawowe informacje i cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe to niebezpieczeństwo pogorszenia się sytuacji finansowej banku w skutek niekorzystnej zmiany kursu walutowego. Jest ono w szczególności związane z niedopasowaniem odpowiednich pozycji aktywów i pasywów banku, których wartość wyrażona jest w walucie obcej, zawartymi transakcjami tj. zmianą kursu walutowego między dniem zawarcia transakcji a dniem, w którym otrzymana jest płatność (ryzyko kursowe) oraz wzrostem innych ryzyk (np. ryzyka kredytowego) w wyniku zmiany poziomu kursu walutowego.

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walut. Z uwagi na poziom ryzyka związanego z prowadzeniem operacji walutowych, Bank zamierza utrzymywać wysoki poziom aktywów płynnych poprzez zabezpieczenie środków na rachunku nostro oraz inwestowanie środków w lokaty w banku zrzeszającym o krótkich terminach zapadalności do 6 miesięcy.

Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% uznanego kapitału, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Strategią Banku jest prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, tzn. kształtowanie pozycji w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania

wymogu kapitałowego, zgodnie z Rozporządzenie 575/2013 UE. Należy podkreślić, że takie podejście nie ogranicza w żaden sposób rozwoju wolumenu transakcji walutowych oferowanych klientom Banku. Na rynku walutowym, Bank przykłada szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągle prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej. Zgodnie z profilem biznesowym Banku oraz strukturą jego bazy klientów, szczególny nacisk położono na dopasowywanie oferty produktowej i kanałów zawierania transakcji do potrzeb małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących wymianę handlową z zagranicą. W ramach stosowanej polityki ograniczania ryzyka Bank dąży do utrzymywania maksymalnie zrównoważonej pozycji walutowej.

Poziom ryzyka walutowego w działalności Banku z tytułu ryzyka kursowego ograniczony jest poprzez limity maksymalnej pozycji walutowej (w tym limity pozycji dla poszczególnych walut). Wszystkie limity z zakresu ryzyka walutowego uchwała Zarząd Banku.

Rozwiązania organizacyjne

W procesie bezpośredniego zarządzania ryzykiem walutowym uczestniczą:

- 1) **Rada Nadzorcza** w ramach pełnionego nadzoru właścicielskiego dokonuje okresowej oceny kluczowych aspektów zarządzania ryzykiem walutowym w Banku, w tym zgodności prowadzonej polityki z obowiązującą strategią oraz planem finansowym;
- 2) za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem walutowym odpowiada **Zarząd**;
- 3) nadzór nad kształtowaniem pozycji bilansowych oraz pozabilansowych wrażliwych na ryzyko walutowe w Banku sprawuje **Wiceprezes Zarządu** nadzorujący Pion Sprzedaży;
- 4) nadzór nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka walutowego sprawuje **Wiceprezes Zarządu** nadzorujący Pion Finansowy;
- 5) nadzór nad prowadzeniem ksiąg rachunkowych sprawuje **Wiceprezes Zarządu** nadzorujący Pion Finansowy;
- 6) zadania związane z zarządzaniem działalnością walutową wykonuje **Zespół Finansowo - Księgowy**. Do zadań komórki należy: zarządzanie ryzykiem walutowym i rachunkami walutowymi nostro Banku w Banku Zrzeszającym, obsługa transakcji walutowych, przestrzeganie limitów w zakresie ryzyka walutowego, lokowanie nadwyżek środków walutowych, wyliczanie bieżącej pozycji walutowej Banku, utrzymywanie pozycji walutowej Banku na poziomie zgodnym z obowiązującymi limitami, ustalanie kursów dla rozliczeń gotówkowych, przestrzeganie limitów związanych z kupnem lub sprzedażą walut obcych zawartych przez upoważnionych pracowników.
- 7) zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka walutowego Banku wykonuje **Zespół Ryzyk i Analiz**. Komórka odpowiada za: monitorowanie i prognozowanie pozycji walutowej Banku, kształtowanie polityki kursów walutowych Banku, opracowywanie i wdrażanie regulacji walutowych, kontrolowanie obowiązujących limitów, współpracę z instytucjami zewnętrznymi, archiwizację tabel kursowych, raportowanie w zakresie poziomu ryzyka walutowego dla Zarządu i Rady Nadzorczej, dokonuje, we współpracy z komórką zarządzającą, analizy działalności walutowej w oparciu o: pozycję walutową, stany depozytów

walutowych, opłacalność i wyniki ekonomiczne działalności dewizowej, zestawienie aktywów i pasywów walutowych Banku, analizę wykorzystania limitów, ustalenie zasad podejmowania decyzji w sytuacjach niestandardowych lub kryzysowych.

Opis systemów identyfikacji, pomiaru i raportowania

Pomiar ryzyka walutowego dokonywany jest codziennie. Do wyliczenia ryzyka walutowego wyznaczone są pozycje walutowe dla poszczególnych walut oraz pozycja całkowita dla wszystkich walut łącznie, przeliczone na PLN po kursie średnim NBP. Wyliczenia pozycji dokonywane są zgodnie z obowiązującymi wytycznymi Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Komisji Nadzoru Finansowego.

Bank zakłada, że skala działalności walutowej będzie nie znacząca, tj. skala działalności walutowej nie przekroczy 5% aktywów Banku.

Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka

W celu ograniczenia ryzyka walutowego wynikającego z utrzymywania pozycji w walutach obcych Bank wyznacza całkowity limit pozycji walutowych oraz limity wartości pozycji walutowych indywidualnych. Monitoring wykorzystania limitów w zakresie ryzyka walutowego realizowany jest przez osoby zatrudnione w Zespole Ryzyk i Analiz, z zachowaniem niezależności oceny ryzyka od działalności, która to ryzyko generuje.

2.6. Ryzyko geograficzne

Bank ma określony w Statucie obszar geograficzny, zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego, poza którym nie może funkcjonować. W związku z powyższym Bank nie wyznacza dodatkowych obszarów geograficznych w celu ustalania limitów. Wszystkie zaangażowania Banku są wobec podmiotów z ww. obszaru geograficznego.

Powyższa lista ryzyk nie ma charakteru zamkniętego, podlega weryfikacji w ramach przeglądu i identyfikacji ryzyk występujących w działalności Banku.

IV. Fundusze własne

Bank Spółdzielczy w Jarocinie ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie tj.: ustawą Prawo bankowe z dnia 29.08.1997 r. (z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013. Na dzień 31.12.2017 r fundusze własne Banku tworzą kapitały TIER I i TIER II. Kapitał TIER I dzieli się na kapitał TIER I podstawowy oraz kapitał TIER I dodatkowy.

Fundusze własne Banku na dzień 31.12.2018 r. wynosiły 22 925 970 zł. W Tabeli nr 6 przedstawiono uzgodnienie pozycji kapitału Tier I i Tier II.

Tabela nr 6

Struktura Funduszy własnych na dzień 31.12.2018 r.

	Wyszczególnienie	Kwota w
--	-------------------------	----------------

		dniu ujawnienia
I.	1. Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe	
	a) Wpłacony fundusz udziałowy	256 660
	b) Zysk w trakcie zatwierdzania	0
	c) Niepodzielony zysk z lat ubiegłych	0
	d) Skumulowane inne całkowite dochody	250 392
	e) Kapitał rezerwowy	21 912 135
	f) Fundusze ogólnego ryzyka bankowego	860 000
	g) Korekty przejściowe kapitału podstawowego Tier I:	-250 392
	– (ze znakiem minus) - 20% funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego;	-250 392
	2. Pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:	
	a) Wartości niematerialne i prawne wycenione wg wartości bilansowej	-102 825
	b) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do funduszy podstawowych Tier I, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku	0
	c) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu	0
	Kapitał podstawowy Tier I	22 925 970
	Kapitał dodatkowy Tier I	0
	Pomniejszenia kapitału dodatkowego Tier I	0
	a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku	0
	b) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji	0
	c) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji.	0
Kapitał Tier I (Kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	22 925 970	
II.	Kapitał Tier II (instrumenty i rezerwy)	
	1) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 63 CRR ² ;	0
	2) pożyczki podporządkowane;	0
	3) rezerwę na ryzyko ogólne do wysokości 1,25% aktywów ważonych ryzykiem;	0
	4) pomniejszenia kapitału Tier II:	0
a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do kapitału Tier II, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,		

² CRR – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych

	b) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji,	0
	c) posiadane przez Bank bezpośrednio, pośrednio i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do kapitału Tier II, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji	0
	5) pożyczki podporządkowane	0
	Łączny kapitał Tier II	0
III.	Łączny kapitał (Kapitał Tier I +Kapitał Tier II)	22 925 970
IV.	Współczynniki i bufory kapitałowe	
	Kapitał podstawowy Tier I	14,24
	Kapitał Tier I	14,24
	Łączny kapitał	14,24

Opis składników funduszy własnych

Fundusz udziałowy – tworzony jest z wpłat udziałów członkowskich, odpisów na udziały członkowskie z podziału nadwyżki bilansowej oraz innych źródeł określonych w odrębnych przepisach, przeznaczony na pokrycie strat bilansowych Banku. Fundusz udziałowy Banku od 1 stycznia 2014 roku nie spełnia warunku zawartego w art. 28 ust. 1 lit. e CRR, który mówi, że instrumenty w kapitale podstawowym Tier I muszą spełniać warunek „wieczystości”; jednocześnie w trakcie prac legislacyjnych jest ustawa wprowadzająca zmiany do Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających z dnia 7 grudnia 2000 roku, której wprowadzenie do polskiego porządku prawnego spowoduje, że udziały w bankach spółdzielczych, które dokonają stosownych zmian w swoich statutach, będą spełniały wszystkie warunki kwalifikowania instrumentów do kapitału podstawowego Tier I.

Do czasu stosowania w Banku zmienionej ustawy Bank wykazuje fundusz udziałowy w rachunku funduszy własnych, w ramach korekt okresu przejściowego, według następujących zasad:

- 1) podstawą obliczeń do wyznaczenia podstawy amortyzacji jest lista udziałowców oraz kwota opłaconych przez nich udziałów według stanu na 31.12. 2011 r.;
- 2) kwota, o której mowa w pkt 1, jest pomniejszana o wszelkie wypłaty i wyksięgowania udziałów, które miały miejsce w latach 2012-2013;
- 3) każdego roku, począwszy od początku 2014 r., podstawa amortyzacji jest umniejszana (amortyzowana) o wartość stanowiącą iloczyn podstawy amortyzacji oraz ustalonej przez KNF stawki amortyzacji wynoszącej w kolejnych latach odpowiednio: 20% w 2014 r., po 10% od 2015 r. do 2021 r. oraz jednorazowo 10% na koniec 2021 r.;
- 4) jeżeli w kolejnych - po roku 2013 - latach miały miejsce dalsze pomniejszenia podstawy amortyzacji, to za każdym razem, ustalana jest nowa podstawa amortyzacji poprzez odjęcie od podstawy amortyzacji wyznaczonej zgodnie z pkt 1 – 2 kwoty tych pomniejszeń; nowa podstawa amortyzacji obowiązuje od daty dokonania pomniejszenia;
- 5) Bank do umniejszania stosuje amortyzację jednorazową roczną.

Skumulowane inne całkowite dochody – w pozycji skumulowane inne całkowite dochody prezentowany jest kapitał z aktualizacji wyceny majątku trwałego.

Kapitał rezerwowy – tworzony jest z wpłaty wpisowego dokonywanego przez członków Banku i części nadwyżki bilansowej w wyniku corocznych uchwał Zebrania Przedstawicieli o podziale zysków.

Fundusze ogólnego ryzyka bankowego – tworzone zgodnie z ustawą Prawo bankowe i Statutem Banku.

Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) – pozycja obejmuje wartości niematerialne i prawne posiadane przez Bank.

Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału Tier I – składają się z części opłaconego funduszu udziałowego. Na mocy przepisów przejściowych rozporządzenia CRR obejmują udziały wpłacone do dnia 31.12.2011 r., których kwota dodatkowo podlegała amortyzacji.

Fundusz z aktualizacji wyceny – powstał w wyniku przeszacowania.

V. Wymogi kapitałowe

.....

1. Informacje ogólne

Proces adekwatności kapitałowej, tzw. ICAAP, stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem. W ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej Bank dąży do ustalenia czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka. Procedurami regulującymi ocenę adekwatności kapitału i sposób wyznaczania wymogów kapitałowych są Zasady szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Jarocinie i Zasady wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Jarocinie. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Zgodnie z przyjętą metodologią szacowanie kapitału wewnętrznego przebiega w trzech etapach:

- 1) wylicza się kapitał regulacyjny (minimalny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyk zgodnie z Rozporządzeniem CRR tzw. Filar I Nowej Umowy Kapitałowej tj. ryzyka kredytowego, operacyjnego i rynkowego);
- 2) ocenia się, czy minimalny wymóg kapitałowy jest adekwatny do skali ponoszonego ryzyka;
- 3) szacuje się kapitał wewnętrzny na pokrycie wszystkich zidentyfikowanych istotnych ryzyk występujących w działalności Banku i czynników otoczenia (Filar II Nowej Umowy Kapitałowej).

Procedury w procesie ICAAP są poddawane regularnym przeglądom wewnętrznym.

2. Wymogi kapitałowe (regulacyjne) Filaru I

Minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Filarze I w Banku obejmują:

- 1) łączny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczany metodą standardową;
- 2) ryzyko walutowe wyznaczane metodą de minimis;
- 3) wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczany metodą wskaźnika bazowego.

2.1. Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka kredytowego.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego oblicza się jako sumę aktywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych ważonych ryzykiem, pomnożonych przez 8%. Zgodnie z załącznikiem nr 4 do uchwały KNF w sprawie adekwatności kapitałowej, Bank stosując metodę standardową zalicza ekspozycje do jednej z 16 klas, którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka – Tabela nr 7.

Tabela nr 7

Regulacyjny wymóg na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota ekspozycji	Wymóg kapitałowy
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	2 554 295	204 344
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	5 953 994	476 319
3.	Ekspozycje wobec sektora publicznego	83 343	6 667
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
6.	Ekspozycje wobec instytucji	299 134	23 931
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	6 449 219	515 938
8.	Ekspozycje detaliczne	98 646 678	7 891 734
9.	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	14 908 904	1 192 712
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	5 048 238	403 859
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
15.	Ekspozycje kapitałowe	2 764 126	221 130
16.	Inne pozycje	3 016 213	241 297
17.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	361 296	28 904
	RAZEM	140 085 440	11 206 835

Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka kredytowego wyniósł 11 206 835zł.

2.2. Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka operacyjnego

Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody podstawowego wskaźnika (BIA). Wskaźnik stanowi średnią za okres trzech lat obrotowych, bieżącego oraz dwóch poprzedzających dany rok z sumy wyników wyliczanych jako sumę następujących pozycji rachunku zysków i strat Banku:

- 1) odsetki należne i podobne przychody;
- 2) odsetki do zapłaty i podobne opłaty;
- 3) przychody z akcji i innych papierów wartościowych o stałej/zmiennej stopie dochodu;

- 4) należności z tytułu prowizji/opłat;
- 5) koszty z tytułu prowizji/opłat;
- 6) wynik operacji finansowych;
- 7) pozostałe przychody operacyjne;
- 8) wynik z tytułu wymiany.

Każda pozycja rachunku wyników musi być uwzględniona odpowiednio ze znakiem dodatnim lub ujemnym. Wyniku za którekolwiek z trzech lat obrotowych, jeżeli jest ujemny lub równy zero, nie uwzględnia się w obliczeniach średniej. Średnią oblicza się na koniec roku obrotowego, do dnia 31 stycznia na podstawie wyników z ostatnich trzech dwunastomiesięcznych okresów. Jeżeli dane finansowe nie zostały zbadane przez biegłego rewidenta, Bank może wykorzystać dane szacunkowe. Po uzyskaniu opinii z badania sprawozdania finansowego przez biegłego rewidenta Bank dokonuje niezwłocznie stosownej aktualizacji wyliczeń wskaźnika. Wskaźnik oblicza się jako iloraz sumy dodatnich wartości wyników oraz liczby lat, w których wystąpiły dodatnie wartości wyników, z uwzględnieniem wyłączeń opisanych w Uchwale KNF w sprawie adekwatności kapitałowej.

W wyniku nie uwzględnia się następujących pozycji z rachunku zysku i strat:

- 1) zrealizowanych zysków/strat ze sprzedaży pozycji z portfela niehandlowego;
- 2) przychodów z tytułu zdarzeń nadzwyczajnych lub występujących nieregularnie;
- 3) przychodów z tytułu odszkodowań uzyskanych z tytułu odszkodowań.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stanowi 15% wskaźnika i oblicza się go według poniższego wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=-3}^{-1} \max(w_i; 0)}{n} \times 15\%$$

gdzie:

w_i – roczny wynik w i -tym roku,

n – liczba lat w których $w_i > 0$

Przy obliczaniu wymogu na dany rok obrotowy ($i=0$) uwzględnia się rok, na koniec którego dokonuje się obliczeń ($i=-1$) i dwa kolejne lata go poprzedzające ($i=-2, -3$).

Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka operacyjne na dzień 31.12.2018 roku wyniósł 1 670 110,40 zł.

2.3. Wymóg regulacyjny z tytułu ryzyka rynkowego

Bank nie prowadzi działalności handlowej co oznacza, że wylicza wymogi kapitałowe tylko dla portfela bankowego. W działalności Banku zgodnie z art.92 ust. 3 pkt c, występuje tylko ryzyko walutowe. Ryzyko rozliczenia i ryzyko cen towarów w roku 2018 nie występowały. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego oblicza się metodą podstawową, jako:

- 1) 8% pozycji walutowej całkowitej – jeżeli pozycja walutowa całkowita przekracza 2% funduszy własnych Banku;
- 2) zero – jeżeli pozycja walutowa całkowita nie przekracza 2% funduszy własnych Banku.

Wymóg kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego na dzień 31.12.2018 r. wyniósł 0 zł.

2.4. Regulacyjny (minimalny) wymóg kapitałowy – Filar I

Zestawienie minimalnych wymogów kapitałowych na ryzyka Filaru I NUK.

L p.	Wyszczególnienie	Kwota
1	ryzyko kredytowe	11 206 835
2.	Ryzyko operacyjne	1 670 111
3.	Ryzyko walutowe	0
	Razem	12 876 946

3. Dodatkowe wymogi kapitałowe

W procesie szacowania wymogów dodatkowych w Filarze II NUK (Tabela nr 9) wykorzystywane są efekty pomiaru ryzyka, dokonywanego w oparciu o obowiązujące procedury w zakresie zarządzania poszczególnymi ryzykami.

Przy obliczaniu dodatkowych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka Bank przyjmuje następujące założenia:

- 1) kapitał wewnętrzny na poszczególne rodzaje ryzyka będzie obliczany jako koszt lub utracony przychód (za wyjątkiem ryzyka koncentracji i ryzyka operacyjnego), który może się pojawić w wyniku zaistnienia sytuacji nieoczekiwanej;
- 2) koszt lub utracony przychód, o którym mowa w pkt 1, obliczany jest na podstawie testów warunków skrajnych, które Bank przeprowadza dla poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych za istotne;
- 3) część lub całość kwoty, o której mowa w pkt 2, Bank może zabezpieczyć z wyniku finansowego zaplanowanego na dany rok obrotowy;
- 4) poziom akceptowalnej (maksymalnej) straty lub utraconego przychodu (tzw. wskaźnik wrażliwości) Bank wyznacza raz do roku (jako procent funduszy własnych Banku) w oparciu o następujące przesłanki:
 - a) wysokość planowanego wyniku finansowego na rok obrotowy, w którym aktualizujemy niniejsze zasady,
 - b) poziom współczynnika wypłacalności,
 - c) plany kapitałowe;
- 5) dodatkowym wymogiem kapitałowym dla poszczególnych rodzajów ryzyka (za wyjątkiem ryzyka koncentracji i ryzyka operacyjnego) będzie kwota, o jaką koszt lub utracony przychód przekroczy akceptowalny poziom ryzyka, o którym mowa w pkt 4.

Zestawienie poziom dodatkowych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka

Wyszczególnienie	Kwota
1. ryzyko kredytowe	0
2. ryzyko operacyjne	0
3. ryzyko walutowe	0
4. ryzyko płynności	0

5. ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0
6. ryzyko koncentracji zaangażowań	0
7. ryzyko kapitałowe	0
RAZEM	0

Według stanu na dzień 31.12.2018r. nie wystąpił dodatkowy wymóg kapitałowy.

4. Całkowity wymóg kapitałowy.

Całkowity wymóg kapitałowy (kapitał wewnętrzny) stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych oraz wymogów na pozostałe istotne rodzaje ryzyka. Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest utrzymanie relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych na minimalnym poziomie 13,875%. Na datę informacji całkowity wymóg kapitałowy (Tabela nr 10) wynosi 12 876 946 zł, a współczynnik wypłacalności ukształtował się na poziomie 14,24%. Oszacowana wartość całkowitego wymogu kapitałowego nie przekraczała wartości posiadanych funduszy własnych. Współczynnik wypłacalności przewyższa wartość minimalną. W roku 2018 Komisja Nadzoru Finansowego nie nałożyła na Bank obowiązku utrzymywania dodatkowych wymogów kapitałowych.

Tabela nr 10

Całkowity wymóg kapitałowy.

Wyszczególnienie	Kwota
1. Minimalne wymogi kapitałowe	12 876 946
2. Dodatkowe wymogi kapitałowe	0
3. Całkowity wymóg kapitałowy	12 876 946
4. Fundusze własne	22 925 970
5. Współczynnik kapitału podstawowego TIER I	14,24%
6. Współczynnik kapitału TIER I	14,24%
7. Współczynnik wypłacalności	14,24%

VI. Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta

Nie dotyczy

VII. Bufory kapitałowe

Po uwzględnieniu zaleceń nadzorczych i buforu kapitałowego zabezpieczającego oraz okresów przejściowych Bank powinien posiadać współczynniki kapitałowe na dzień 31.12.2018 r. na poziomie:

- 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 9,055%;
- 2) współczynnik kapitału Tier I – 11,125%;
- 3) łączny współczynnik kapitałowy: – 13,875%.

Dodatkowo, poszczególne poziomy współczynników są powiększane o bufor antycykliczny. Wskaźnik bufora antycyklicznego w roku 2018 wynosi 0%; wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez MF w drodze Rozporządzenia.

VIII. Wskaźnik globalnego znaczenia systemowego

Nie dotyczy

IX. Ryzyko kredytowe – dodatkowe informacje

Bank ujawnia następujące informacje dotyczące ekspozycji na ryzyko kredytowe:

1. Definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości

Pozycje przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni. Definicja ta stosowana jest dla celów wyznaczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe.

Należność z rozpoznaną utratą wartości jakości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy zagrożonych. Bank kwalifikuje należności do kategorii zagrożone (są to należności w kategorii ryzyka: poniżej standardu, wątpliwe, stracone) zgodnie z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. (Dz.U. Nr 235 z 2008 r. poz.1589 z późniejszymi zmianami) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Należność bez rozpoznanej utraty wartości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy normalne lub pod obserwacją.

2. Opis przyjętej strategii w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego rodzaju ryzyka kredytowego

Bank dokonuje korekt z tytułu ryzyka kredytowego na podstawie Zasad klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych. Podstawą do utworzenia rezerw celowych jest prawidłowo dokonana klasyfikacja ekspozycji, ocena ryzyka oraz ustalenie wartości zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerw. Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiedniej kategorii ryzyka:

- 1) kategoria „normalne”,
- 2) kategoria „pod obserwacją”,
- 3) grupy zagrożone, tj: do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” lub „stracone”

biorąc pod uwagę terminowość spłaty kapitału lub odsetek oraz kryterium ekonomiczne dłużnika lub tylko kryterium terminowości spłaty kapitału i odsetek.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi tworzone są i aktualizowane co do wysokości oraz rozwiązywane najpóźniej ostatniego dnia miesiąca ze względu na terminowość oraz najpóźniej w ostatnim dniu miesiąca kończącego kwartał, w którym dokonano przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowej. W Banku rezerwy tworzone są w ciężar kosztów. Bank zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, pomniejsza poziom rezerwy celowej na ekspozycje kredytowe w sytuacji normalne (dotyczy kredytów detalicznych) do 25% wartości rezerwy na ryzyko ogólne. Rezerwy celowe rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia. Ekspozycje kredytowe stanowiące należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne odpisuje się w ciężar utworzonych na nie rezerw celowych.

3. Całkowita kwota ekspozycji, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, a także średnia kwota ekspozycji w danym okresie z podziałem na kategorie ekspozycji

Średnia kwota ekspozycji w okresie od 31.12.2017 roku do 31.12.2018 roku w podziale na klasy jest liczona jako suma stanów na koniec grudnia 2017 r. oraz wszystkich kwartałów 2018 roku podzielona przez 5 – Tabela nr 11.

Tabela nr 11

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnia kwota ekspozycji

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2018r. w zł	Średnia kwota w okresie od 31.12.2017 r. do 31.12.2018 r.
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	2 713 032	2 466 594
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	29 769 969	27 195 269
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	166 685	90 000
4.	Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	-	-
5.	Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	-	-
6.	Ekspozycje wobec instytucji	169 441 616	157 923 102
7.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	8 841 221	11 539 263
8.	Ekspozycje detaliczne	165 686 260	155 540 672
9.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	21 843 426	20 142 053
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4 635 064	3 317 945
11.	Pozycje związane ze szczególnym wysokim ryzykiem	-	-
12.	Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	-	-
13.	Ekspozycje z tytułu należności od instytucji przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	-	-
14.	Ekspozycje związane z przedsięb. zbiorowego inwestowania	-	-
15.	Ekspozycje kapitałowe	2 764 126	3 379 119
16.	Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	1 038 207	1 035 243
17.	inne pozycje	9 280 960	10 748 038

W roku 2018 największy średni udział w strukturze ekspozycji Banku stanowiły ekspozycje wobec instytucji 157 923 102 zł oraz ekspozycje detaliczne 155 540 672 zł. Znaczącą kwotę stanowiły także ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych 27 195 269zł.

4. Struktura zaangażowania

Zaangażowanie w sektorze finansowego (Tabela na 12) to głównie lokaty międzybankowe, ulokowane w Banku Zrzeszającym SGB – Bank S.A. Ryzyko kredytowe związane z tym portfelem jest stosunkowo niskie w stosunku do ryzyka generowanego przez pozostały portfel kredytowy. W portfelu ekspozycji kredytowych sektora niefinansowego znaczący udział mają należności wobec rolników, stanowią 40.23% zaangażowania Banku w ten sektor. Ryzyko kredytowe związane z portfelem kredytowym rolników wynosi tylko 0.51 % kredytów sektora niefinansowego, natomiast największe zagrożenie zaistniało w podmiocie przedsiębiorstwa i spółki prywatne 2,15% kredytów zagrożonych oraz przedsiębiorcy indywidualni, gdzie odnotowano 1,78% kredytów zagrożonych.

Tabela 12

Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta wg wartości nominalnej

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w zł	Należności normalne	Należności pod obserwacją	Należności zagrożone
1.	Banki	171 155 112	171 155 112	0	0
2.	Pozostałe instytucje sektora finansowego	2 954 980	2 954 980	0	0
3.	Pomocnicze instytucje finansowe	0	0	0	0
4.	Instytucje ubezpieczeniowe	0	0	0	0
I.	Razem zaangażowanie w sektorze finansowym	174 110 092	174 110 092	0	0
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0	0	0	0
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	28 555 096	23 323 358	1 295 723	3 936 015
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	31 620 622	28 000 221	354 246	3 266 155
4.	Osoby prywatne	49 121 123	48 277 063	240 235	603 825
5.	Rolnicy indywidualni	73 696 370	71 633 673	1 132 472	930 225
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	213 867	213 867	0	0
II.	Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym	183 207 078	171 448 182	3 022 676	8 736 220
III.	Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	29 767 134	29 767 134	0	0
	Razem zaangażowanie	387 084 304	375 325 408	3 022 676	8 736 220

W portfelu kredytowym Banku (Tabela nr 13) największy udział mają kredyty udzielone dla branży Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo - 75 754 145 zł i kredyty udzielone Administracji publicznej - 29 769 969 zł.

Tabela nr 13

Struktura zaangażowania Banku w branże, według wartości bilansowej brutto

Branże	Zaangażowanie w branżę
administracja publiczna	29 769 969
budownictwo	13 773 194
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3 277 628
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; pozostała działalność usługowa	842 214
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; dział. profesjonalna, naukowa i techniczna; dział. w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1 625 977
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2 917 768
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	20 384 973
inne (w tym: edukacja)	64 495
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	292 170
przetwórstwo przemysłowe	12 421 111
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo.....	75 754 145
transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 748 319
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz...; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	2 826 668

Tabela nr 14

Podział ekspozycji kredytowych na branże lub typy kontrahenta z uwzględnieniem ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Instrumenty finansowe	Przedsiębiorstwa spółki i spółdzielnie	Rolnicy indywidualni	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby prywatne	Institucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	Sektor instytucji samorządowych	Institucje finansowe
Należności normalne netto	23 195 105	70 985 157	27 819 451	47 714 130	210 822	29 769 969	2 954 980
Kredyty normalne	23 323 359	71 633 673	28 000 221	48 277 062	213 867	29 767 134	2 957 095
Rezerwy celowe i odpisy	0	0	0	0	0	0	0
Korekta wartości	133 044	698 003	199 911	658 918	3 737	0	2 115
Odsetki	4 790	49 487	19 141	95 986	692	2 835	
Należności pod obserwacją netto	1 280 291	1 110 201	344 670	252 451	0	0	0
Kredyty pod obserwacją	1 013 873	1 132 472	354 246	238 153	0	0	0
Kredyty prze-Terminowane	281 850	0	0	2 083	0	0	0
Rezerwy celowe i odpisy	19 574	17 052	5 325	3 914	0	0	0
Korekta wartości	4 887	9 177	5 014	4 540	0	0	0
Odsetki	9 029	3 958	763	20 669	0	0	0
Należności zagrożone netto	3 064 840	493 988	1 053 810	2 050	0	0	0
Kredyty zagrożone	3 193 777	930 225	2 689 755	529 402	0	0	0
Kredyty prze-	742 238	0	576 400	74 423	0	0	0

Terminowane							
Rezerwy celowe i odpisy	1 340 673	504 737	2 527 951	838 999	0	0	0
Korekta wartości	33 637	5 026	16 846	559	0	0	0
Odsetki	503 135	73 526	332 452	237 783	0	0	0
RAZEM kredyty netto	27 540 236	72 589 346	29 217 931	47 968 631	210 822	29 769 969	2 954 980
RAZEM KREDYTY WG WARTOŚCI BILANSOWEJ NETTO			210 251 915				
Inne należności (przychody do otrzymania)			19 348				

Łączna wartość kredytów normalnych i zagrożonych według wartości bilansowej wynosi 210 251 915 zł. Kwota 19 348 zł stanowi – inne należności (przychody do otrzymania) i nie jest wliczona do obliiga kredytowego.

5. Stosowane techniki ograniczania ryzyka kredytowego

W zakresie stosowania technik ograniczania ryzyka kredytowego Bank informuje, że nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego Bank dąży do pełnego zabezpieczenia udzielonego kredytu w trakcie całego okresu kredytowania. Jakość przyjmowanych zabezpieczeń oceniana jest na podstawie ich wartości rynkowej, płynności, wpływu na poziom tworzonych rezerw celowych, oraz możliwości zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

Prowadzona przez Bank polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesu Banku, ustanowienie zabezpieczeń gwarantujących odzysk z wierzytelności w przypadku prowadzenia działań windykacyjnych. Bank stosuje w szczególności następujące zabezpieczenia:

- 1) weksel własny in blanco;
- 2) poręczenie wekslowe (awal);
- 3) poręczenie cywilne;
- 4) gwarancja bankowa;
- 5) przelew (cesja) wierzytelności;
- 6) przewłaszczenie na zabezpieczenie;
- 7) zastaw rejestrowy;
- 8) zastaw finansowy;
- 9) kaucja;
- 10) blokada środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 11) hipoteka.

Przy wyborze zabezpieczeń Bank kieruje się rodzajem i wielkością kredytu, okresem kredytowania, oceną ryzyka kredytowego oraz wartością i płynnością zabezpieczenia.

Zasady i procedury dotyczące wyceny zabezpieczeń i zarządzania nimi zawarte są w Instrukcji monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń. Do ustalenia wartości zabezpieczenia Bank przyjmuje: wycenę niezależnego rzeczoznawcy majątkowego, wartość z dokumentu zakupu (faktura, akt notarialny itp.), wartość polisy ubezpieczeniowej, informacje uzyskane z baz danych, kwotę poręczenia wg prawa cywilnego lub kwotę poręczenia wekslowego. Z uwagi na preferencyjny charakter wag ryzyka kredytowego przypisanego

ekspozycjom zabezpieczonym na nieruchomości, czynniki makroekonomiczne mające znaczący wpływ na wartość zabezpieczenia oraz długoterminowość ekspozycji kredytowych szczególnie warunki powinny spełniać zabezpieczenia w formie hipoteki na nieruchomości, tj.:

- 1) posiadać aktualną wycenę nieruchomości zabudowanych lub ograniczonego prawa rzeczowego dokonaną przez uprawnioną do tego osobę, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami;
- 2) wartość nieruchomości winna być monitorowana w całym okresie kredytowania;
- 3) winna zostać ustanowiona w miarę możliwości w sposób zapewniający Bankowi pierwszeństwo zaspokojenia z przedmiotu hipoteki przed innymi wierzycielami hipotecznymi;
- 4) nieruchomość powinna być ubezpieczona od szkód;
- 5) w posiadaniu Banku znajdują się dokumenty potwierdzające że zabezpieczenie zostało prawomocnie ustanowione.

Dodatkowo w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na:

- 1) nieruchomościach mieszkalnych, wartość wskaźnika LtV w momencie udzielania kredytu nie powinna przekraczać poziomu 80% lub 90% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych, dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
- 2) W przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach komercyjnych wartość wskaźnika LtV w momencie udzielania kredytu nie powinna przekraczać poziomu 75% lub 80% w przypadku, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona, lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych, dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.

W ramach koncentracji ryzyka kredytowego Bank monitoruje koncentrację przyjętych zabezpieczeń oraz wprowadził limity koncentracji dla głównych rodzajów zabezpieczeń.

6. Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe

Bank przez cały okres obrachunkowy utrzymywał wymagany poziom rezerw celowych. Poziom rezerw celowych na należności bilansowe według stanu na dzień 31.12.2018 r. wyniósł 5 258 224 zł.

Tabela nr 15

Zmiany wartości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości/rezerw celowych.

Lp	Odpisy aktualizujące	Wartość rezerw celowych na należności kredytowe	Rezerwa na ogólne ryzyko ogólne
1	Bilans otwarcia, stan na 01.01.2018 r.	4 254 427	860 000
2	Spisanie w ciężar odpisów	- 61 577	
3	Utworzone odpisy	1 499 366	

4	Rozwiązane odpisy	-433 937	
5	Bilans zamknięcia, stan na 31.12.2018 r.	5 258 224	860 000

Tabela nr 16

Struktura oraz dynamika wg grup ryzyka (w zł) według wartości nominalnej

Należności ogółem wg klas ryzyka	Dane na 31.12.2017r.	Dane na 31.12.2018r.	Wzrost /spadek	wzrost/spadek %
Obligo kredytowe	196 077 560	215 932 270	19 854 709	10.13%
Należności normalne	187 030 574	204 172 410	17 141 836	9.17%
Należności pod obserwacją	3 156 682	3 022 676	-134 006	-4.25%
Kredyty zagrożone	5 890 304	8 736 220	2 845 916	48.32%
Należności poniżej standardu	1 222 428	607 170	-615 258	-50.33%
Należności wątpliwe	1 191 319	2 047 560	856 241	71.87%
Należności stracone	3 476 558	6 081 490	2 605 932	74.93%
Wskaźnik jakości	3,00	4,05	1,05%	35%

Wartość kredytów zagrożonych na koniec 2018 r wyniosła 8 736 tys. zł, co stanowi 4,05% ogólnej kwoty kredytów. Stan utworzonych na te kredyty rezerw celowych wyniósł 5 258 tys. zł co stanowi 60,19% wartości kredytów zagrożonych.

X. Korzystanie z ECAI

Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności oraz rodzaje posiadanych ekspozycji, Bank przy ustalaniu wag ryzyka ekspozycji kredytowych nie stosuje ocen kredytowych ECAI. Wyjątkiem są ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego oraz ekspozycje wobec instytucji, których waga ryzyka zależy bezpośrednio od oceny rządu centralnego.

XI. Ekspozycje na ryzyko rynkowe

Działalność handlowa Banku w 2018 r. była nieznacząca więc ekspozycja na ryzyko rynkowe nie występowała.

Ekspozycja na ryzyko zgodnie z art. 92 ust 3 pkt. c, występowała tylko dla ryzyka walutowego. Maksymalna pozycja walutowa całkowita w 2018 roku wyniosła 426 150 zł co stanowi 1.86% funduszy własnych wg stanu na 31 grudnia 2018 r. Średnia pozycja walutowa w 2018 roku wyniosła 330 066 zł. W 2018 roku Bank nie tworzył wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

XII. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. Bank posiadał ekspozycje kapitałowe nie sklasyfikowane do portfela handlowego o łącznej wartości bilansowej 3 757 700 zł co stanowi 17,37 % Funduszy własnych i 1,04% sumy bilansowej.

Tabela nr 17

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia (zyski kapitałowe, przyczyny strategiczne)

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na zyski kapitałowe	Kwota ekspozycji zakupionych ze względu na przyjętą strategię
1.	Instrumenty kapitałowe	1 857 700	0
2.	Bankowe papiery wartościowe	900 000	0
3.	Udziały mniejszościowe	0	1 000
4.	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	1 000 000	0
	RAZEM	3 757 700	1 000

Tabela nr 18

Zestawienie papierów wartościowych notowanych na giełdzie

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
1.	Bankowe papiery wartościowe	0	0	0
	RAZEM	0	0	0

Tabela nr 19

Rodzaj instrumentów kapitałowych

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł
1.	Akcje w instytucjach finansowych	1 857 700
2.	Udziały w pozostałych jednostkach	1 000
3.	Dłużne papiery wartościowe banków	905 426
4.	Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych	1 038 307
	RAZEM	3 802 433

Tabela nr 20

**Udziały w Spółdzielni – System ochrony instytucjonalnej
„ Udziały mniejszościowe w podmiotach niefinansowych**

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w zł	Wartość rynkowa w zł	Wartość godziwa w zł
1.	Udziały mniejszościowe	1 000	1 000	1 000
	RAZEM	1 000	1 000	1 000

W analizowanym okresie Bank:

- 1) nie dokonał zmian zasad rachunkowości w zakresie metod wyceny akcji i udziałów;
- 2) nie posiadał instrumentów notowanych na giełdzie;
- 3) nie dokonywał przeszacowania posiadanych akcji i udziałów;
- 4) nie ujmował w kapitale własnym żadnych zmian wynikających z dokonanej wyceny poszczególnych papierów kapitałowych.

XIII. Ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym

Bank identyfikuje ryzyko stopy procentowej wyłącznie w portfelu bankowym. Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej dla produktów wrażliwych na zmianę stóp procentowych. Pomiar ryzyka obejmuje wszystkie waluty w przeliczeniu na PLN. W przypadku, gdy wartość wycenionych aktywów lub pasywów walutowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych przekroczy 5 % wartości sumy bilansowej Banku w okresie dwóch kolejnych miesięcy i według oceny Banku przekroczenie to ma charakter trwały, Bank wyodrębnia pozycje walutowe i sporządza dodatkowo odrębną analizę w zakresie ryzyka stopy procentowej dotyczącą tych pozycji.

Bank identyfikuje trzy główne ryzyka stopy procentowej: ryzyko przeszacowania, ryzyko opcji klienta i ryzyko bazowe.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej stosując następujące metody:

- 1) lukę przeszacowania;
- 2) metodę wyniku odsetkowego;
- 3) metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej;
- 4) analizę wskaźników ekonomicznych związanych z ryzykiem stopy procentowej.

Tabela nr 21

Szczegółowe zestawienie aktywów oraz zobowiązań wg terminów przeszacowania wg stanu na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł)

	Ogółem do 1 roku	A' vista	Powyżej 1 dnia do 1 m-ca	Powyżej 1 m-ca do 3 m-cy	Powyżej 3 m - cy do 6 m-cy	Powyżej 6 m-cy do 12 m-cy	Powyżej roku
Aktywa	381 279	85 269	276 094	15 975	2 281	1 660	1 749
Pasywa	167 620	0	165 833	893	368	526	0
Luka przeszacowania	213 659	85 269	110 261	15 082	1 913	1 134	1 749

Na zwiększony poziom ryzyka stopy procentowej ma wpływ struktura bilansu (Tabela nr 21 i 22), która ma wpływ na powstanie niedopasowania terminów przeszacowania, czy też stawek bazowych. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej w Księdze bankowej wynika przede wszystkim z braku korelacji między wartością aktywów i pasywów, których oprocentowanie może ulec zmianie w przypadku zmian rynkowych stóp procentowych.

W Załączniku nr 2 do niniejszego dokumentu przedstawiono wskaźniki i limity pozwalające kierownictwu Banku ocenić stopień narażenia na ryzyko stopy procentowej.

Bank dokonuje testów warunków skrajnych dla zaistnienia następujących sytuacji:

- 1) wysokiej zmiany stóp procentowych i jej wpływu na wynik finansów;

- 2) wysokiego wzrostu wykorzystywania przez klientów opcji i jego wpływu na wynik finansowy;
- 3) wysokiej zmiany stóp procentowych i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału.

Tabela nr 22

Struktura aktywów i pasywów oprocentowanych (w tys. zł)

Aktywa wrażliwe	Stan na 31.12.2017r.			Stan na 31.12.2018r.			Porównanie okresów	
	Kwota	Struktura.	Średnie oprocentowanie	Kwota	Struktura	Średnie oprocentowanie.	Dynamika stanu	Zmiana oproc.
Redyskonto weksli NBP	128 409	37,1%	4,41%	134 234	35,0%	4,38%	+ 5 825	- 0,03
Stawka WIBID / WIBOR	207 372	60,0%	2,17%	239 527	62,5%	1,96%	+ 32 155	-0,21
Stopa Banku	9 994	2,9%	6,61%	9 267	2,4%	7,32%	- 727	+0,71
Razem aktywa wrażliwe	345 775		3,13%	383 028		2,94%	+ 37 253	
<i>stopa zmienna</i>	211 877	61,3%		237 368				
<i>stopa stała</i>	133 898	38,7%		145 660				
Pasywa wrażliwe	Kwota	Struktura.	Średnie oprocentowanie	Kwota	Struktura.	Średnie oprocentowanie	Dynamika Stanu	Zmiana oproc.
Redyskonto weksli NBP	109 955	71,6%	1,38%	165 676	98,6%	1,31%	+ 55 721	-0,07
Stawka WIBID / WIBOR	0	0	0	0	0	0	0	0
Stopa Banku	43 652	28,4%	1,19%	1 944	1,20%	2,11%	- 41 708	+0,92
RAZEM PASYWA	153 607		1,33%	167 620		1,32%	+ 14 013	-0,01
<i>stopa zmienna</i>	111 821	72,8%		166 283				
<i>stopa stała</i>	41 786	27,2%		1 337				

Do przeprowadzania testu, wysokiej zmiany stóp procentowych, Bank zakłada zmianę stóp procentowych o 200 pb. Do dalszych obliczeń Bank wykorzystuje metodę wyniku odsetkowego uwzględniając jednocześnie niedoskonałe powiązanie zmian stóp referencyjnych oraz niejednakowe zmiany stóp procentowych odnoszących się do różnych terminów. Na dzień 31.12.2018 r. potencjalna zmiana wyniku odsetkowego przy spadku stóp procentowych wynosi - 4 296 tys. zł a w przypadku wzrostu stóp procentowych zmianę tą oszacowano na 4 516 tys zł.

Do przeprowadzania testu wysokiego wzrostu wykorzystywania przez klientów opcji i jego wpływu na wynik, Bank zakłada, że nastąpi dwukrotny wzrost wskaźnika zrywalności depozytów oraz dwukrotny wzrost wskaźnika przedpłacania kredytów.

Do przeprowadzania testu wysokiej zmiany stóp procentowych i jej wpływu na wartość zaktualizowaną kapitału Bank zakłada zmianę stóp procentowych o 200 pb.

Do dalszych obliczeń Bank wykorzystuje metodę zaktualizowanej wartości ekonomicznej. Zmiana wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka przeszacowania na dzień 31.12.2018 r. wyniosła 25,6 % funduszy własnych. Zmiana wyniku finansowego z tytułu ryzyka przeszacowania i bazowego oraz ryzyka opcji klienta wyniosła 18,7 % funduszy własnych.

Kapitałem wewnętrznym na ryzyko stopy procentowej jest kwota, o jaką suma wyników testów warunków skrajnych przekroczyła wskaźnik wrażliwości. Według stanu na dzień 31.12.2018 r nie wystąpił dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej.

XIV. Ryzyko operacyjne

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne jest kapitał regulacyjny. Metoda wyliczania kapitału regulacyjnego w zakresie ryzyka operacyjnego została opisana w części V pkt 2.2. Kapitałem regulacyjnym na ryzyko operacyjne zabezpieczona została znaczna część ryzyka wynikająca ze skali prowadzonej przez Bank działalności. Bank oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne z tytułu zagrożenia związanego z jednoczesnym zrealizowaniem się potencjalnych zdarzeń operacyjnych, dla których, w procesie samooceny, spełnione są łącznie poniższe warunki:

- 1) prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka jest wysokie lub bardzo wysokie;
- 2) skutki ekonomiczne są bardzo wysokie.

Bank przeprowadza test warunków skrajnych polegający na założeniu, że jednocześnie zrealizują się potencjalne zdarzenia operacyjne, wyłonione w procesie samooceny, dla których skutki ekonomiczne mają wartość 4, a prawdopodobieństwo wartość minimum 3. W wyniku tego testu obliczana jest strata, która wystąpiłaby w Banku w wyniku zrealizowania się scenariusza, o wymienione wyżej założenia. Jeżeli strata, o której mowa w ust. 2, przewyższy poziom kapitału regulacyjnego na ryzyko operacyjne, dodatkowym wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne jest różnica pomiędzy obliczoną stratą a regulacyjnym wymogiem kapitałowym na ryzyko operacyjne. Według stanu na dzień 31.12.2018 r nie wystąpił dodatkowy wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego.

Faktyczny poziom ryzyka operacyjnego został oszacowany na podstawie zarejestrowanych zdarzeń w Bazie ryzyka operacyjnego oraz kształtowaniu się wskaźników KRI. Ryzyko operacyjne w roku 2018 utrzymywało się na średnim poziomie. W załączniku nr 2 przedstawiono wskaźniki i limity dotyczące ryzyka operacyjnego a w Tabeli nr 23 przedstawiono faktyczne straty z tytułu ryzyka operacyjnego w roku 2018.

Tabela nr 23

Informacja o stratach brutto i netto z tytułu ryzyka operacyjnego

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń	Strata brutto	Odzysk	Strata netto
Oszustwa wewnętrzne	0	0	0	0
Oszustwa zewnętrzne	9	43 025,68	0	43 025,68

Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	144	41 546,40	0	41 546,40
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	283	7 809,96	7 309,96	500,00
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0	0	0
Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	47	31 740,10	0	31 740,10
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	159	11 184,66	5 845,48	5 339,18
Razem	642	135 306,80	13 155,44	122 151,36

Na przestrzeni 2018 r. w Banku zarejestrowano 642 incydentów ryzyka operacyjnego. Kwota strat brutto wynosiła 135 306,80 zł, po uwzględnieniu odzysku strata netto wyniosła 122 151,36 zł. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczony zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych wyniósł 1 670 111 zł, poziom zarejestrowanych strat finansowych brutto stanowił 8,11% wymogu kapitałowego. Zdarzenia ryzyka operacyjnego, które wystąpiły w 2018 roku nie miały istotnego wpływu na działalność Banku.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank podejmował działania mitygujące celem zminimalizowania występowania takich samych strat w przyszłości.

XV. Informacja dotycząca zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku

Polityka wynagrodzeń osób mających istotny wpływ na profil ryzyka została opracowana na podstawie postanowień Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 6 marca 2017 r w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Bank przyjął Politykę wynagrodzeń (...) Uchwałą 29/2017 Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Jarocinie w dniu 27.07.2017 r. .

Z uwagi na skalę działalności Banku Rada Nadzorcza nie powołała komitetu ds. wynagrodzeń. Bank nie korzystał z konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania polityki w zakresie wynagrodzeń.

Zarząd dokonuje okresowo przeglądu stanowisk pracy w Banku pod kątem istotnego wpływu na profil ryzyka Banku. Na dzień 31.12.2018 r. osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka są wyłącznie Członkowie Zarządu Banku.

Wynagrodzenie osób zajmujących kierownicze stanowiska podzielone jest na część stałą (wynagrodzenie określone w umowie o pracę) oraz część zmienną. Część stała wynagrodzenia nie jest powiązana w wynikami finansowymi Banku. Część zmienną wynagrodzenia stanowi premia roczna. Łączna kwota zmiennego składnika wynagrodzenia nie może przekroczyć wraz z narzutami 10% zysku brutto Banku na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego dokonanie oceny, po zweryfikowaniu przez biegłego rewidenta wyniku

finansowego. Podstawą do określenia łącznej wysokości zmiennego wynagrodzenia jest dokonana ocena. Ocena wyników odbywa się za trzy lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunktury Banku i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością gospodarczą. Oceny efektów pracy członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza Banku, po zakończeniu roku obrotowego, do dnia 30 czerwca każdego roku kalendarzowego w oparciu o kryteria ilościowe i jakościowe. Zmienne składniki wynagrodzenia uzależnione są od uzyskiwanych wyników, a podstawą określenia ich łącznej wysokości jest ocena indywidualnych efektów pracy członka Zarządu oraz wyników finansowych Banku jako całości. Członek Zarządu ma prawo do premii jeżeli:

- 1) średnia wysokość wykonania planu finansowego w okresie podlegającym ocenie wyniosła:
 - a) Wynik z tytułu odsetek i wynik z tytułu prowizji co najmniej 60%,
 - b) Zysk netto co najmniej 60%,
 - c) Suma bilansowa co najmniej 60%,
 - d) oraz średnia osiągniętych wskaźników jakości rozumiana jako stosunek kredytów zagrożonych do ogółu kredytów nie przekroczyła w okresie oceny 10%,
- 2) pozytywnie oceniono efekty jego pracy, a także gdy nie wpłynęła na członka Zarządu żadna istotna i uzasadniona skarga, podmiot kontroli zewnętrznej (Spółdzielczy System ochrony SGB, KNF) nie wykazał rażących uchybień w nadzorowanym obszarze, a ocena nadzorcza BION z nadzorowanych obszarów nie jest niższa niż 4,0.

W przypadku negatywnej oceny efektów pracy lub w przypadku zagrożenia nie spełnienia wymogów ostrożnościowych lub zagrożenia upadłością, o której mowa w art 142 prawa bankowego, wypłata zmiennego składnika wynagrodzeń jest zmniejszana lub wstrzymana. Przyznane zmienne składniki wynagrodzenia wypłacane są w roku, w którym zostały przyznane.

W Banku w 2018 roku żadna z osób nie otrzymała wynagrodzenia w wysokości co najmniej 1 mln EUR w danym roku obrotowym,

W roku 2018 r. nie wypłacono wynagrodzeń z tytułu motywacji nowo zatrudnionych oraz odpraw związanych z ustaniem stosunku zatrudnienia z osobami zajmującymi stanowiska kierownicze zgodnie z uchwałą 258/2011 KNF.

XVI. Sekurytyzacja aktywów

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

XVII. Dźwignia finansowa

.....
Ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej Bank klasyfikuje do ryzyk nieistotnych; zarządzanie tym rodzajem ryzyka odbywa się w ramach ryzyka kapitałowego – w oparciu o zatwierdzoną w Banku Strategię zarządzania i planowania kapitałowego.

Takie podejście wynika z faktu, że Bank do obliczania aktywów ważonych ryzykiem stosuje metodę standardową (co ogranicza nadmierną możliwość wykorzystywania niższych wag ryzyka). W związku z tym zachowanie odpowiednich współczynników kapitałowych, powoduje, że wskaźnik dźwigni utrzymuje się również na bezpiecznym poziomie.

Na wskaźnik dźwigni ma wpływ wzrost ekspozycji kredytowych, wysokość ekspozycji pozabilansowych, wielkość funduszy własnych.

Bank mierzy ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej w okresach kwartalnych.

Na 31-12-2018 poziom dźwigni finansowej ukształtował się na poziomie :

- definicja przejściowa 5.68% ;
- definicja w pełni wprowadzona 5.62%.

Tabela nr 24

Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni

<i>Lp.*</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Kwota</i>
1	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	397 100 373
6	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	0
7	Inne korekty	102 825
8	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	403 647 215

*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

Tabela nr 25

Ujawnienie wskaźnika dźwigni

<i>Lp.</i>	<i>Pozycja</i>	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji papierów wartościowych i aktywów powierniczych)		finansowanych z użyciem
1	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	399 621 308
2	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	102 825
3	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	399 724 133
Inne pozycje pozabilansowe		
17	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	16 530 878
18	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	0
19	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17-18)	16 530 878
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20	Kapitał Tier I	22 669 370

21	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a, EU-19b)	416 152 186
		Wskaźnik dźwigni
22	Wskaźnik dźwigni	5,62

Tabela nr 26

Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych

Lp.	Pozycja	<i>Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych</i>
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłącznych) w tym:	399 724 133
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0,00
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego w tym:	399 724 133
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	2 689 430
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego których nie traktuje się jak państwa	29 936 654
EU-7	Instytucje	169 441 616
EU-8	Ekspozycje zabezpieczone na nieruchomościach	18 977 840
EU-9	Ekspozycje detaliczne	153 764 259
EU-10	Przedsiębiorstwa	7 097 929
EU-11	Ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	4 635 043
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa nie generujące zobowiązania kredytowego)	13 083 292

XVIII. Aktywa obciążone/nieobciążone

Na potrzeby ujawnień składnik aktywów uznaje się jako obciążony jeżeli został zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji; dodatkowo aby składnik aktywów uznać za obciążony musi istnieć możliwość przypisania go do konkretnej transakcji.

Na dzień 31.12. 2018 r. wszystkie aktywa Banku były wolne od obciążeń.

Tabela nr 27

Aktywa obciążone i wolne od obciążeń

Lp	Wyszczególnienie	Wartość	Wartość	Wartość	Wartość
----	------------------	---------	---------	---------	---------

		bilansowa aktywów obciążonych	godziwa aktywów obciążonych	bilansowa aktywów wolnych od obciążeń	godziwa aktywów wolnych od obciążeń
	Środki w kasie	0	0	6 264 746,33	6 264 746,33
	Należności od sektora finansowego	0	0	174 234 279,68	174 234 279,68
	Należności od sektora niefinansowego	0		178 848 613,55	178 848 613,55
	Należności od sektora budżetowego	0	0	29 809 644,46	29 809 644,46
	Dłużne papiery wartościowe	0	0	905 425,84	905 425,84
	Udziały/akcje w instytucjach finansowych	0	0	1 858 700,00	1 858 700,00
	Pozostałe papiery i inne aktywa finansowe	0	0	1 038 206,67	1 038 206,67
	Rzeczowe aktywa trwałe	0	0	2 925 154,51	2 925 154,51
	Wartości niematerialne i prawne	0	0	102 824,78	102 824,78
	Inne aktywa	0	0	14 045,05	14 045,05
	Rozliczenia międzyokresowe	0	0	1 098 731,72	1 098 731,72
	Razem			397 100 372,59	397 100 372,59

XIX. Kontrola wewnętrzna

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Na drugą linię obrony składa się zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. Pierwsza linia obrony – projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony:
 - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
 - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
 - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
 - 4) matrycę funkcji kontroli,
 - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.

3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Podział obowiązków w ramach systemu kontroli wewnętrznej:

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności, z zastrzeżeniem, iż nadzór nad funkcjonowaniem audytu wewnętrznego sprawuje Rada Nadzorcza Spółdzielni.

Zarząd, w ramach trzech linii obrony, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/zespołach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i Zespół do spraw zgodności.

Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej odpowiedzialne jest za wykonywanie zadań związanych z niezależnym monitorowaniem pionowym.

Zespół do spraw zgodności odpowiedzialny jest za identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi (w szczególności rekomendacjami KNF nie związanymi z zarządzaniem ryzykiem).

Kierownicy jednostek i zespołów organizacyjnych Banku, wypełniając swoje obowiązki, wprowadzają w życie przyjęte przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury dotyczące zarządzania ryzykiem.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Stanowisko ds. kontroli wewnętrznej oraz Zespół ds. zgodności.

Data: 11.04.2019 r

Sporządził: Zespół Ryzyk i Analiz

*Załącznik nr 1
do Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Jarocinie
według stanu na dzień 31.12.2018 r.*

**Informacja z realizacji ustalonego przez Radę Nadzorczą apetytu na ryzyko
wyrażona wskaźnikami ilościowymi**

1. Ryzyko kredytowe

**1) Limity wynikające z ustawy Prawo bankowe, uchwał KNF oraz
rozporządzenia 575/2013 UE**

Rodzaj zaangażowania	Fundusze własne – limity zaangażowań	Stopień realizacji
Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego, jeśli jednostce tej przypisana jest waga ryzyka 20%), w tym podmiotu niefinansowego powiązanego z bankiem lub inną instytucją kredytową lub grupy powiązanej kapitałowo lub organizacyjnie	25% tj.	Nie przekroczony
Zaangażowanie wobec innego Banku krajowego instytucji kredytowej, Banku zagranicznego lub grupy podmiotów	100% tj.	Nie przekroczony

powiązanych organizacyjnie lub kapitałowo, składającej się co najmniej z jednego Banku, z wyłączeniem zaangażowań w Banku Zrzeszającym		
Suma kredytów i innych zobowiązań udzielonych na podst.art.79 Prawa bankowego	25% tj.	Nie przekroczony
Suma kredytów i zobowiązań wobec kredytobiorców w stosunku do których zaangażowanie przekracza 10% funduszy własnych	300% tj.	Nie przekroczony
Limit I - Znaczne zaangażowanie kapitałowe wobec jednego podmiotu : <ul style="list-style-type: none"> • posiadane przez bank akcje lub udziały w innym podmiocie, • wniesione dopłaty- w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, • wniesione wkłady lub zadeklarowane sumy komandytowe- w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo- akcyjnej, • udzielone pożyczki podporządkowane. 	15% tj.	Nie przekroczony
Limit II - Suma znacznych zaangażowań kapitałowych określonych Limitem I	60% tj.	Nie przekroczony
Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego – 20% zaangażowania wobec jst powstałego po 29 czerwca 2012r.	25% tj.	Nie przekroczony

2) Pozostałe limity

- a) **Limit branży** rozumiany jako wyrażony w procentach maksymalny, możliwy udział kredytów udzielonych kredytobiorcom działającym w tej samej branży do funduszy własnych.

Zestawienie wykonania limitów dla poszczególnych rodzajów branż na dzień 31.12.2018r.

Branże	Limit zaangażowania	Wykorzystanie limitu
administracja publiczna	200%	64.92%
budownictwo	60%	99.68%
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	30%	47.44%
działalność związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją; pozostała działalność usługowa	15%	24.71%
działalność związaną z obsługą rynku nieruchomości; dział. profesjonalna, naukowa i techniczna; dział. W zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	20%	34.92%
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	30%	39.73%
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	100%	87.95%
inne (w tym: edukacja)	10%	2.86%
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	20%	6.42%
przetwórstwo przemysłowe	70%	77.41%

rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo.....	500%	66.61%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	20%	59.88%
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz...;dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	15%	82.65%

Wszystkie limity realizowane są na bezpiecznym poziomie.

- b) **Limit zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia** wyrażone w procentach do funduszy własnych.

Zestawienie wielkości zabezpieczeń, limity oraz struktura

Kredyty wg. rodzaju zabezpieczenia	Limit (% do funduszy własnych.)	Limit w tys. zł.	Wielkość Zabezpieczeń w tys. zł
<i>Fundusze własne</i>			22 925 970
Hipoteka na nieruchomości	650%	149 018 805	133 518 967
Zastaw rejestrowy	20%	4 585 194	1 459 292
Przewłaszczenie	10%	2 292 597	292 865
Pozostałe(poręczenie,weksel, ubezpieczenie)	450%	103 166 865	80 661 145

- c) **Limity ekspozycji**

Limity ekspozycji

Rodzaj limitu	% obliiga kredytowego ogółem	Limit w tys. zł.	Obligo ekspozycji
Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie (EKZH), zgodnie z Rekomendacją „S”	80%	172 746	133 519
Detaliczne ekspozycje kredytowe (DEK), zgodnie z rekomendacją „T”	40%	86 373	18 499

Limity nie zostały przekroczone

- d) **Limity wewnętrzne dla ekspozycji DEK**

Limit według jakości portfela DEK

Rodzaj limitu	% obliiga DEK	Limit w tys. zł.	Obligo ekspozycji w sytuacji „zagrożone” w
---------------	---------------	------------------	--

			tys. zł.
Limit wartości detalicznych ekspozycji kredytowych w kategorii zagrożone	5,5	1 017	89

Limit w rozbiciu na poszczególne rodzaje ekspozycji kredytowych

Rodzaj kredytu	% obliiga kredytowego	Limit w tys. zł.	Stan na 30-12-2018
Kredyty gotówkowe	20	43 186	9 862
Limity w ROR, debety	8	17 275	497
Kredyty mieszkaniowe	7	15 115	8 071
Karty kredytowe	5	10 797	69

Limit wg rodzaju dominującej formy zabezpieczenia

Rodzaj zabezpieczenia	% obliiga kredytowego	Limit w tys. zł.	Wielkość Zabezpieczeń w tys. zł
Zastaw rejestrowy	4,5	9 717	1 000
Przewłaszczenie	5	10 797	0
Pozostałe	30	64 780	17 431
Niezabezpieczone	0,5	1 080	69

e) Limit ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie

Ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie to ekspozycje dla których ustanowiono zabezpieczenie lub, gdzie zabezpieczenie w postaci hipoteki na nieruchomości jest zabezpieczeniem docelowym.

Limity wg kryterium produktowego

Wg. kryterium produktowego	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>Portfel kredytowy</i>			215 932
Kredyty inwestycyjne dla podmiotów gospodarczych	59	127 400	100 823
Kredyty mieszkaniowe	13	28 071	26 375
Pozostałe kredyty (obrotowe dla podm. gosp, rolnicze, konsumpcyjne)	8	17 275	6 321
EKZH	80	172 746	133 519

Limity wg rodzaju zabezpieczeń

Wg. rodzaju zabezpieczeń	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>Portfel kredytowy</i>			215 932
Nieruchomość mieszkalna	15%	32 390	26 375
Pozostałe	75%	161 949	107 144
EKZH			133 519

Limit wg wielkości wskaźnika LTV

Wg. wielkości wskaźnika LTV	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>LTV powyżej 80%</i>	10%	13 352	0
EKZH			133 519

Limit udziału należności zagrożonych

Wg. kryterium produktowego	Limit (% portfela kredyt.)	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu
<i>Portfel kredytowy</i>			215 932
Kredyty zabezpieczone hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej	1.0%	2 159	13
Kredyty zabezpieczone hipotecznie na nieruchomości komercyjnej	1.5%	3 239	2 009
Kredyty zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach pozostałych	1.0%	2 159	471
EKZH zagrożone			2 493

Limit według jakości portfela EKZH

Rodzaj limitu	% obligi EKZH	Limit w tys. zł	Wykorzystanie limitu kredytów w sytuacji „zagrożone” w tys. zł
Limit wartości kredytów zabezpieczonych hipotecznie w kategorii zagrożone	8%	10 682	8 268

Wszystkie limity wewnętrzne dotyczące kredytów zabezpieczonych hipotecznie realizowane są na bezpiecznym poziomie i nie zostały przekroczone w badanym okresie.

2. Ryzyko operacyjne

Rodzaj zdarzenia	Straty finansowa		Stopień realizacji
	Wysokość Limitu	Wartość	
Oszustwa wewnętrzne	50 000	0	0%
Oszustwa zewnętrzne	50 000	43 025,68	86.05%

Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	240 000	41 546,40	17.31%
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	50 000	7 809,96	15.62%
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	50 000	0	0%
Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	70 000	31 740,10	45.34%
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	50 000	11 184,66	22.37%
Razem	560 000	135 306,80	24.16%

Limity wewnętrzne dotyczące ryzyka operacyjnego nie zostały w badanym okresie przekroczone.

3. Ryzyko walutowe

Wyszczególnienie	Wysokość limitu	Stopień realizacji
Całkowita pozycja walutowa	2% Funduszy własnych	Brak przekroczenia
Limit poziomu aktywów płynnych	Minimum 1%	Brak przekroczenia

Limity wewnętrzne dotyczące ryzyka walutowego nie zostały w badanym okresie przekroczone.

4. Ryzyko stopy procentowej

Wyszczególnienie	2017	2018	Zmiana wartości
Udział aktywów wrażliwych w sumie bilansowej	95,50%	96,50%	+ 1,00
aktywa wrażliwe / suma bilansowa			
Udział pasywów wrażliwych w sumie bilansowej	42,40%	42,20%	- 0,20
pasywa wrażliwe / suma bilansowa			
Udział aktywów wrażliwych o stałej stopie procentowej w aktywach wrażliwych	38,70%	38,00%	- 0,30
aktywa wrażliwe o stałej stopie procentowej / aktywa wrażliwe			
Udział pasywów wrażliwych o stałej stopie procentowej w pasywach wrażliwych	27,20%	0,80%	- 26,4
pasywa wrażliwe o stałej stopie procentowej / pasywa wrażliwe			

Limity wewnętrzne dotyczące ryzyka stopy procentowej nie zostały w badanym okresie przekroczone.

5. Ryzyko płynności

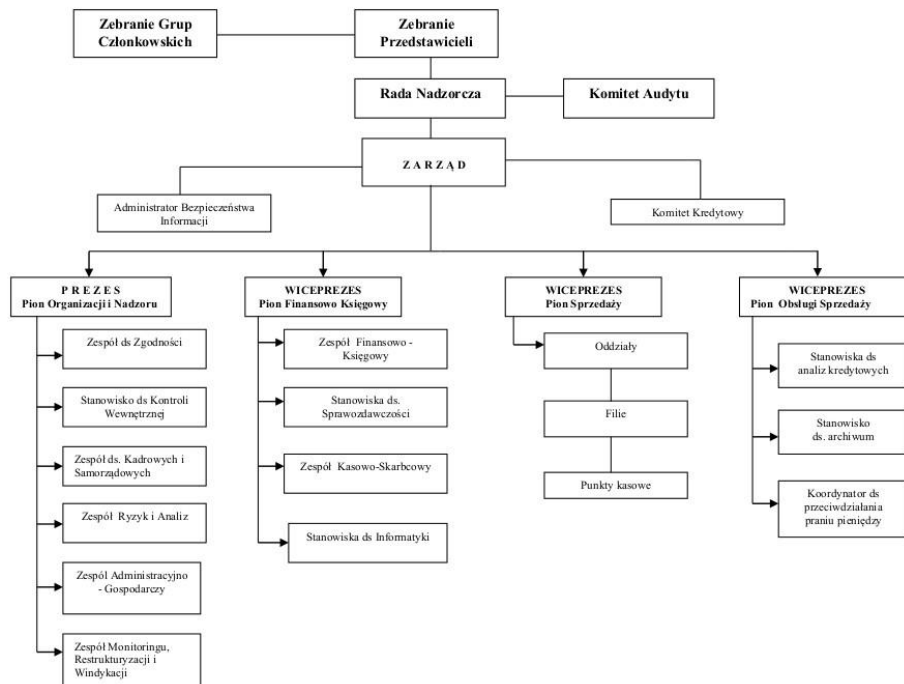
Wskaźniki ekonomiczne	XII-2017
Suma bilansowa (w tys. zł)	397 100
Wynik finansowy brutto (w tys. zł)	2 146
Wynik finansowy netto (w tys. zł)	1 467
Aktywa płynne do 1 m-ca (w tys. zł)	159 038
Wskaźnik zyskowności ROA	0.39%
Wskaźnik zyskowności funduszy własnych ROE	6.53%
Współczynnik wypłacalności	14.24%
Wskaźnik kredytowania	54.38%
Wskaźnik ryzyka działalności kredytowej	4.05%
Wskaźnik kredytów straconych	2.82%

Wskaźnik kapitału własnego	5.77%
Udział depozytów na żądanie do depozytów ogółem	61.23%
Wskaźnik depozytów	92.37%
Poziom rezerw celowych do kredytów zagrożonych	60.18%
Udział aktywów wrażliwych	96.46%
Udział pasywów wrażliwych	42.21%
Wskaźnik płynności I stopnia	63.77%
Udział aktywów płynnych w sumie bilansowej	40.05%
Wskaźnik luki (z pozabilansem i funduszami własnymi)	0.99
Udział osadu depozytów podmiotów niefinansowych	90.71%
Udział osadu jednostek samorządowych i rządowych	89.93%
Udział osadu niewykorzystanych linii kredytowych w ROR i RB	87.37%
Wskaźnik LCR	361%
Udział rezerwy na ryzyko ogóle w sumie bilansowej	0.22%
Fundusze własne (w tys. zł)	22 926
C/I	74,93%
Suma bilansowa (w tys. zł)	397 100
Wynik finansowy brutto (w tys. zł)	2 146

Wyszczególnienie	2018
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M3	Brak
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M4	Brak
Udział kredytów w depozytach stabilnych	64,91%
Ilość przekroczeń limitów luki płynności w okresie do 1 roku	Brak
Ilość przekroczeń limitów luki płynności w okresie powyżej 1 roku	Brak

Limity wewnętrzne dotyczące ryzyka płynności nie zostały w badanym okresie przekroczone.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W JAROCINIE

Załącznik nr 3
do Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Jarocinie
według stanu na dzień 31.12.2018 r.

System informacji zarządczej

Lp	Wykaz i terminy sporządzania informacji zarządczej	Komórka sporządzająca	Odbiorca informacji	
			Rada Nadzorcza	Zarząd
Ogólne:				
1	Sprawozdanie Zarządu z działalności	Zarząd	K	X
2	Opracowanie projektu planu finansowego Banku	Wyznaczone jednostki/zespoły	R	R
3	Informacja dotycząca ogólnej sytuacji finansowej Banku w tym zestawienie wskaźników poziomu każdego rodzaju ryzyka występującego w Banku, współczynnik wypłacalności (Filar I)	Zespół Ryzyk i Analiz	K	X
4	Sprawozdawczość miesięczna FINREP, COREP	Zespół Ryzyk i Analiz	X	M

5	Analiza wykonania podstawowych wielkości planu ekonomiczno-finansowego wraz z oceną rentowności inwestycji finansowych	Kierownik Komórki ds. Księgowości i Rozliczeń	K	K
6	Analiza wykonania projekcji finansowej strategii działania Banku	Zespół Ryzyk i Analiz	K	K
7	Analiza realizacja strategii Banku i polityk w zakresie zarządzania ryzykami. (w tym pogłębiona analiza istotnych ryzyk)	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
8	Sprawozdanie finansowe roczne	Kierownik Komórki ds. Księgowości i Rozliczeń	R	R
9	Weryfikacja Założeń do planu ekonomiczno - finansowego, w tym Polityk w zakresie poszczególnych rodzajów ryzyk	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Wiceprezesami nadzorującymi	R	R
10	Weryfikacja założeń Strategii działania Banku (regulacje)	Zarząd	R	R
11	Weryfikacja i ocena produktów bankowych w zakresie wielkości sprzedaży, efektów finansowych i ich wpływu na wyniki Banku	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Kierownikiem Oddziału Jarocin i Kierownikiem Zespołu Obsługi klienta i Wiceprezesami nadzorującymi	R	R
12	Analiza planu pozyskania i utrzymania bazy depozytowej jako stabilnego źródła finansowania	Kierownik Zespołu Obsługi klienta	R	R
13	Analiza oprocentowania na rynku finansowym	Kierownik Zespołu Obsługi klienta	X	P
14	Analiza dochodowości jednostek organizacyjnych Banku, analiza lokalizacji oddziałów konkurencyjnych podmiotów finansowych, analiza dostępności klientów do oddziału Banku	Kierownik Komórki ds. Księgowości i Rozliczeń	K	K
15	Informacja dotycząca profilu ryzyka i poziomu kapitału	Zespół Ryzyk i Analiz, Stanowisko ds. Kontroli wewnętrznej	R	R
16	Weryfikacja Polityki informacyjnej	Zespół Ryzyk i Analiz, Stanowisko ds. Kontroli wewnętrznej	R	R
17	Informacja o stanie bezpieczeństwa Banku	Zespół Ryzyk i Analiz	X	R
18	Informacja o przyjętym limicie zaangażowania wobec innego banku, instytucji kredytowej, banku zagranicznego (art. 71 pkt 1c Prawo Bankowe)	Zespół Ryzyk i Analiz	X	R
19	Przegląd zarządcy struktury organizacyjnej	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Wiceprezesami nadzorującymi	R	R
20	Weryfikacja polityki zmiennych składników wynagrodzeń	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
21	BION	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Wiceprezesami nadzorującymi	X	R
Adekwatność kapitałowa:				
1	Analiza wysokości i struktury funduszy własnych Banku	Zespół Ryzyk i Analiz	P	M
2	Ocena adekwatności kapitałowej (wymogi minimalne i dodatkowe)	Zespół Ryzyk i Analiz	P	M
3	Weryfikacja limitów alokacji kapitału	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
4	Kapitałowe testy warunków skrajnych	Zespół Ryzyk i Analiz	P	K
5	Przegląd procesu i ocena szacowania wymogów wewnętrznych (ICAAP)	Zespół Ryzyk i Analiz	P	K
6	Weryfikacja procedur i założeń testów warunków skrajnych oraz planów awaryjnych	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
Ryzyko operacyjne i braku zgodności:				
1	Raport zdarzeń oraz poziomu strat ryzyka operacyjnego	Zespół Ryzyk i Analiz	P	M
2	Raport dotyczący istotnych zdarzeń zewnętrznych, prawdopodobieństwa zajścia takich zdarzeń w Banku i ich potencjalnego wpływu na Bank	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
3	Analiza ryzyka operacyjnego:			
	a) wskaźniki KRI	Zespół Ryzyk i Analiz	P	K

	b) mapa ryzyka	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
	c) wyniki Samooceny bieżącej	Zespół Ryzyk i Analiz	X	Na bieżąco
	d) przegląd procesów	Stanowiska ds. informatyki	R	R
4	Test warunków skrajnych w zakresie ryzyka operacyjnego	Zespół Ryzyk i Analiz	P	P
5	Informacja na temat wyników przeprowadzonych wszystkich testów planów ciągłości działania na podstawie harmonogramu	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
6	Ocena zakładu ubezpieczeń - obejmująca symulację efektów redukcji ryzyka operacyjnego	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
7	Analizy sytuacji ekonomicznej i ocena realizacji umowy, podmiotów którym Bank powierzył czynności wymienione w art. 6 a prawo bankowe	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
8	Weryfikacja procedur, testów warunków skrajnych, planów awaryjnych, wskaźników KRI	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
9	Informacja o prowadzonych sprawach sądowych	Zespół ds. Kadrowych i Samorządowych (Stanowisko ds.Samorządowych)	P	P
10	Informacja o złożonych skargach i wnioskach do Banku	Zespół ds. Kadrowych i Samorządowych (Stanowisko ds.Samorządowych)	P	P
11	Sprawozdanie do Rzecznika Finansowego dotyczące rozpatrywania skarg oraz liczby wystąpień klientów na drogę postępowania sądowego w wyniku nierozpatrzenia skargi zgodnie z wolą klienta - w terminie 45 dni od zakończenia roku kalendarzowego	Zespół ds. Kadrowych i Samorządowych (Stanowisko ds.Samorządowych)		
12	Sprawozdanie z realizacji polityki kadrowej	Zespół ds. Kadrowych i Samorządowych (Stanowisko ds.Kadr)	R	R
13	Istotne zdarzenia w zakresie kluczowych pracowników, w szczególności informacje o ich odejściach z pracy lub długotrwałych nieobecnościach.	Zespół ds. Kadrowych i Samorządowych (Stanowisko ds.Kadr)	X	Na bieżąco
14	Sprawozdanie z realizacji zapisów Instrukcji "prania brudnych pieniędzy"	Koordinator	P	K
15	Informacja o zawiadomieniu GIIF o podejranej transakcji	Koordinator	X	każdorazowo, na najbliższym posiedzeniu Zarządu
16	Roczny raport z funkcjonowania środowiska teleinformatycznego Banku (RSI), w tym: - Zarządzanie jakością danych, - Zarządzanie wydajnością i pojemnością systemów informatycznych, usługi świadczone na rzecz użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych, - zarządzanie współpracą z zewnętrznymi dostawcami usług informatycznych, - zarządzanie ciągłością działania środowiska teleinformatycznego, - zarządzanie projektami informatycznymi, - realizacja wdrożeń informatycznych.	Administrator Systemu Informatycznego	R	R
17	Istotne zdarzenia w zakresie jakości danych wynikające z monitorowania (w szczególności istotne błędy w danych, niezbędne działania naprawcze).	Właściciele systemów informatycznych o wysokiej istotności	na bieżąco	na bieżąco
18	Informacja o stanie zabezpieczenia antywirusowego	Administrator Systemu Informatycznego	X	R
19	Sprawozdanie ze sprawdzenia zgodności przetwarzania danych osobowych z przepisami o ich ochronie	Administrator Bezpieczeństwa Informacji	R	R
20	Informacja o zdarzeniach naruszenia bezpieczeństwa systemu informatycznego Banku (cykliczna informacja o naruszeniach zawarta jest w ramach raportu RSI)	Stanowisko ds. informatyki		na najbliższym posiedzeniu, po wystąpieniu zdarzenia
21	Istotne zdarzenia w zakresie wydajności i pojemności zasobów, w szczególności osiąganie progów związanych z przepustowością, wydajnością lub pojemnością.	Administrator Systemów Informatycznych		na najbliższym posiedzeniu, po wystąpieniu zdarzenia
22	Istotne spostrzeżenia wynikające z monitoringu jakości usług świadczonych przez dostawców zewnętrznych, w szczególności problemy z ciągłością działania i jakością, mające wpływ na jakość usług, dotrzymanie czasów reakcji i naprawy w przypadku umów serwisowych dotyczących systemów	Administrator Systemów Informatycznych	X	na bieżąco

	wysokiej istotności.			
23	Istotne spostrzeżenia po przeprowadzonych testach, stwierdzonych niedoskonałościach w planach awaryjnych i brakach w infrastrukturze teleinformatycznej, w szczególności dotyczące lokalizacji zapasowej, wymagające pilnych inwestycji lub zmian w planach/procedurach awaryjnych.	ABI / ASI	X	na bieżąco
24	Informacja dotycząca istotnych zdarzeń/zakłóceń w realizacji projektu IT.	Osoba nadzorująca realizację projektu	X	na bieżąco
25	Raport okresowy z realizacji portfela projektów IT.	Osoba nadzorująca realizację projektu	R	R
26	Istotne nieprawidłowości wykryte w ramach przeglądów uprawnień oraz podjęte w związku z nimi działania. Np. pozostawione aktywne konta osób już nie zatrudnionych w Banku, zbyt duży zakres nadanych uprawnień.	ASI	X	na bieżąco
27	Pojawienie się istotnych ryzyk w zakresie środowiska teleinformatycznego wymagające podjęcia odpowiednio szybkiej reakcji (decyzji kierownictwa). Np. informacja o zbliżającym się terminie zakończenia wsparcia przez producentów istotnych komponentów infr. teleinf, opublikowano informacje na temat podatności systemu informatycznego, dla którego nie przygotowano jeszcze poprawki, informacja na temat wykrytego złośliwego oprogramowania o znacznym ryzyku dla systemów informatycznych. Informacje o zidentyfikowanych wyjątkach od Polityki bezpieczeństwa informacji	ABI / ASI	Po wykryciu ryzyka odpowiednio szybko (zależnie od charakteru i wagi ryzyka) Na bieżąco	
28	Raport stanu bezpieczeństwa teleinformatycznego Banku (RBT), w tym: - zarządzanie kadrą w obszarze technologii informacyjnej i bezpieczeństwa, - zarządzanie uprawnieniami do systemów informatycznych, - zarządzanie ryzykiem w zakresie środowiska teleinformatycznego, - zarządzanie incydentami, wymagania prawne i regulacyjne w stosunku do obszarów technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego.	ABI / ASI/ Stanowisko ds. Informatyki	R	R
29	Raportowanie incydentów naruszenia bezpieczeństwa mających istotny wpływ na bezpieczeństwo przetwarzanych danych, w tym w szczególności na bezpieczeństwo środków klientów (również w przypadkach incydentów, o których bank jest informowany przez zewnętrznego dostawcę usług). Informacja powinna wskazywać prawdopodobne przyczyny oraz skutki. Bieżąca informacja o stanie realizacji podjętych działań naprawczych w związku z wystąpieniem incydentów o istotnym znaczeniu dla Banku	Użytkownicy/klienci/usługodawcy zewnętrzni-ABI koordynator incydentów	X	na bieżąco
30	Analiza ryzyka związanego z odstępstwami od polityki i mechanizmów kontrolnych	ABI / ASI/ Stanowisko ds. Informatyki	R	R
31	Ocena stosowania zasad ładu korporacyjnego	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
32	Przegląd modeli/metod stosowanych w Banku	Zespół Ryzyk i Analiz	R	P
Ryzyko stopy procentowej:				
1	<u>Analiza ryzyka stopy procentowej w zakresie:</u> - struktura aktywów i pasywów - wielkość niedopasowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stawek referencyjnych - informacja o poziomie i stopniu wykorzystania poszczególnych limitów - analiza podstawowych wskaźników ekonomicznych	Zespół Ryzyk i Analiz	P	M
2	Testy warunków skrajnych	Zespół Ryzyk i Analiz	P	K
3	Analiza ryzyka stopy procentowej łącznie ze zobowiązaniami pozabilansowymi	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
4	Roczna analiza stopy procentowej	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
5	Weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych oraz planów awaryjnych i przyjętych limitów	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
Ryzyko płynności:				
1	Dzienny Raport płynności	Zespół Ryzyk i Analiz	X	D
2	Wyliczenie nadzorczych miar płynności	Zespół Ryzyk i Analiz	X	M
3	Analiza nadzorczych miar płynności	Zespół Ryzyk i Analiz	P	M
4	Prognoza płynności w celu lokowania środków z rachunku bieżącego	Zespół Finansowo - Księgowy	X	D
5	Analiza luki płynności	Zespół Ryzyk i Analiz	P	M
6	Analiza limitów płynności	Zespół Ryzyk i Analiz	P	M
7	Pogłębiona analiza ryzyka płynności (Rekomendacja "S-II")	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
8	Roczna analiza ryzyka płynności	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
9	Weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych, planów awaryjnych oraz przyjętych limitów	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R

Ryzyko braku zgodności:				
1	Analiza poziomu ryzyka braku zgodności (w tym konflikt interesów)	Zespół ds. zgodności	K	K
2	Ocena efektywności zarządzania ryzykiem zgodności	Zespół ds. zgodności	R	R
3	Raport dotyczący powiadomień o nieprawidłowościach i nadużyciach	Zespół ds. zgodności	P	P
4	Ocena adekwatności i skuteczności procedury anonimowego zgłaszania naruszeń	Zespół ds. zgodności	R	R
Ryzyko kredytowe:				
1	Informacja skrócona z analizy ryzyka kredytowego	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Kierownikiem Oddziału w Jarocinie	X	M
2	Analiza portfela kredytowego(wartość nominalna) z podziałem na jednostki organizacyjne z uwzględnieniem - struktury podmiotowej, produktowej, jakościowej oraz dynamiki	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Kierownikiem Oddziału w Jarocinie	P	K
3	Analiza wykonania limitów kredytowych wynikających z Uchwał KNF, Ustawy prawo Bankowe(osoby wewnętrzne) oraz limitów wewnętrznych Banku.	Zespół Ryzyk i Analiz	P	K
4	Analiza jakościowa portfela kredytowego w tym : analiza poziomu rezerw celowych	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Zespołem Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji	P	K
5	Analiza ryzyka kredytowego ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Kierownikiem Oddziału w Jarocinie	P	K
6	Analiza detalicznych ekspozycji kredytowych zgodnie z Rekomendacją T (ilościowa, jakościowa i produktowa)	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Kierownikiem Oddziału w Jarocinie	P	K
7	Informacja o klasyfikacji ekspozycji kredytowych powyżej 10% FW	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Kierownikiem Oddziału w Jarocinie	X	K
8	Wykonywanie testów warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego	Zespół Ryzyk i Analiz		
	- testy warunków skrajnych dla całego portfela kredytowego		K	K
	- pozostałe testy warunków skrajnych		R	R
9	Informacja dotycząca i restrukturyzacji kredytów w sytuacji zagrożonej	Zespół Ryzyk i Analiz we współpracy z Kierownikiem Oddziału w Jarocinie	X	K
10	Weryfikacja procedur, założeń testów warunków skrajnych oraz planów awaryjnych i limitów	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
11	Analiza roczna ryzyka kredytowego	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
12	Analiza wyniku finansowego z tytułu obrotu instrumentami finansowymi	Zespół Finansowo - Księgowy	R	R
13	Analiza wpływu inwestycji na wskaźniki ryzyka i przestrzeganie limitów	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
14	Analiza sytuacji podmiotu emitującego dane instrumenty finansowe	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
15	Analiza rynku nieruchomości	Zespół Ryzyk i Analiz	X	R
16	Analiza odstępstw występujących w procesie kredytowym	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
Ryzyko walutowe:				
1	Raportowanie w zakresie poziomu ryzyka walutowego (kontrola obowiązujących limitów, rozliczenie transakcji walutowych, ocena działalności walutowej, pozycje walutowe poszczególnych walut)	Zespół Ryzyk i Analiz	K	M
2	Testy warunków skrajnych	Zespół Ryzyk i Analiz	K	K
3	Roczna analiza ryzyka walutowego	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
4	Weryfikacja obowiązujących procedur	Zespół Ryzyk i Analiz	R	R
Kontrola wewnętrzna:				
1	Plany kontroli wewnętrznej na kolejny rok	Stanowisko ds. Kontroli wewnętrznej	R	X
2	Analiza wyników kontroli wewnętrznej instytucjonalnej audytu	Stanowisko ds. Kontroli Wewnętrznej	na najbliższym posiedzeniu po otrzymaniu protokołu kontroli -audytu	

3	Analiza wyników testowania pionowego i poziomego, przestrzegania kluczowych mechanizmów kontroli	Stanowisko ds. Kontroli Wewnętrznej	P	P
4	Weryfikacja realizacji zaleceń audytu wewnętrznego	Stanowisko ds. Kontroli Wewnętrznej	do końca następnego miesiąca po wyznaczonym terminie do przeprowadzenia weryfikacji w Zarządzeniu Prezesa Zarządu	
5	Ocena skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej	Zarząd	R	R
6	Weryfikacja systemu kontroli wewnętrznej	Stanowisko ds. Kontroli wewnętrznej	R	R

Objaśnienia skrótów:

D dzienne

M miesięczne

P półroczne

R roczne

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Jarocinie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w „Informacji z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału Banku Spółdzielczego w Jarocinie według stanu na dzień 31.12.2018 r.” są adekwatne do stanu faktycznego a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Stanowisko	Imię i nazwiska	Data	Podpis
<i>Prezes Zarządu</i>	<i>Jan Grzesiek</i>	11-04-2019r	
<i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>Teresa Kuszyńska</i>	11-04-2019r	
<i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>Violetta Pietrowska</i>	11-04-2019r	
<i>Wiceprezes Zarządu</i>	<i>Waldemar Ratajczak</i>	11-04-2019r	